

EL MIRALL

Núm. 180

3 EUR

Entrevista
Toni Gisper

• • •

Opinió
Pere Bueno

• • •

Itineraris
*Elogi de
l'Alguer*

• • •

Art

• • •

Llibres

• • •

Cinefàgia

Dossier
Patrimoni en perill

MP4 YP-T9 Samsung "extra slim" Voleu 4 GB i Bluetooth?

i a més ...
cable carregador
AC/DC

Sol·licitau-ne més informació:

- **A la vostra oficina de "SA NOSTRA"**
- **www.sanostra.es**

EL MIRALL

EDITORIAL		
PATRIMONI: LA CONSCIENCIACIÓ NECESSÀRIA		4
DOSSIER		
PATRIMONI EN PERILL		5
OPINIÓ		
PERE BUENO		18
ENTREVISTA		
MACIÀ CALAFAT I TOMEU MARTÍ. TONI GISBERT		20
EL SEMÀFOR		
OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS		27
MISCEL·LÀNIA		
JAUME LLADÓ		29
ART		
CRISTINA ROS. EL MINIMALISME COM A ESSÈNCIA DEL LLENGUATGE		30
LLIBRES		
BIEL MESQUIDA. HTTP://BLOGS.CCRTVI.COM/ELSENYORBOIX		32
ITINERARIS		
GASPAR VALERO. ELOGI DE L'ÀLGUER		34
CINEFÀGIA		
MATÍAS VALLÉS. EL CINEMA VA PER CICLES		40

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
juny de 2007 · Núm. 180

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
elmirall@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Macià Calafat

Consell editorial:
Jaume Lladó
Josep Melià
Mateu Morro
Pere Bueno
Pere Mari
Andreu Caballero

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Patrimoni:

la conscienciació necessària

Les Illes Balears hem viscut en els darrers cinquanta anys un procés rapidíssim de transformació. Hem passat d'una societat pagesa i agrícola a una societat de serveis fonamentada en el turisme. En un turisme de sol i platja que ha donat lloc a noves construccions hoteleres sobretot a les zones litorals. Aquest procés no s'ha fet des de la planificació, no s'ha fet des d'una consciència clara del que es volia i de les passes estratègiques que s'havien d'anar assolint, no s'ha fet des de la formació d'una burgesia que assumís un paper de lideratge combinant modernització i sentiment de pertinença.

És aquest punt de partida el que explica que a les Illes Balears no ens hàgim preocupat gaire del nostre patrimoni cultural i històric. Que no ens hagi ocupat l'afectació del nou sistema productiu. Per preocupar-se pel patrimoni, per protegir-lo, per posar-lo en valor s'han de donar dos elements imprescindibles. En primer lloc, un primer element, és una certa sensibilitat. Si no coneixem i valoram el nostre patrimoni, difícilment el considerarem una cosa digna de preservació. Hi ha un procés d'autoconvenciment de la seva importància que encara es troba en un estadi una mica embrionari, si bé és cert que des de les administracions i des de la societat civil s'han fet esforços rellevants que han suposat un avanç constatable en aquesta qüestió.

En segon lloc, un element és que els empresaris tinguin la convicció que el patrimoni és un complement magnífic per al nostre turisme. La rehabilitació de centres històrics, l'entrada en circuits turístics de castells, poblats prehistòrics i altres edificacions amb evidents valors patrimonials, són fites ben interessants des del vessant estrictament econòmic. Perquè el patrimoni presenta una característica específica extensible a ben pocs productes turístics: la singularitat. Hotels, piscines i platges més o manco similars es poden trobar en molts de llocs. Determinades esglésies, configuracions urbanes, edificis civils... són irrepetibles i intransferibles.

A les Balears podem oferir una amplíssima gama de patrimoni. Tenim restes talaiòtiques i romanes. Tenim un gòtic més que notable. Tenim una estructura urbana amb segles d'existència ben conservada en moltes poblacions que són una meravella per al visitant: Palma, Fornalutx, Alcúdia, Capdepera, Valldemossa, Ciutadella, Vila a Eivissa... Tenim modernisme. Tenim racionalisme i edificis industrials peculiars. Tenim no tan sols béns patrimonials tangibles, sinó també una enorme riquesa de patrimoni intangible des de la Sibil·la fins a la Festa de l'Estendard. Molt sovint ni nosaltres mateixos tenim una noció exacta de la dimensió, diversitat i potència d'aquest conjunt patrimonial que té el nostre país. De fet, repetidament hem pogut observar la paradoxa que aquesta riquesa en ser ignorada o menyspreada pels autòctons ha estat invisible per als nostres visitants. Si nosaltres mateixos no ens sentim orgullosos del nostre patrimoni i no ens convertim en uns certs agents dinamitzadors d'aquests esdeveniments molt més difícil que altra gent vinguda de fora pugui tenir una visió més o manco fidedigna d'aquest enorme regal que ens ha fet el passat.

Els darrers quatre anys no han destacat per una especial voluntat política de ser capdavanters en la protecció del patrimoni. Determinades actuacions sobretot a la capital del país han estat certament desafortunades i molt negatives per al nostre patrimoni. Aquests esdeveniments demostren que no podem baixar la guàrdia, que la preservació del patrimoni és una feina i un valor social a mig fer i en què tots els agents (poder polític i ciutadans) tenim moltes passes per fer per recórrer un camí que col·loqui aquesta preservació com un principi rector de la nostra col·lectivitat.

Patrimoni en perill

Dossier

Els reptes pel patrimoni cultural

PERE OLLERS VIVES

És un bon símptoma que EL MIRALL vulgui dedicar, ara, un especial al patrimoni cultural i als aspectes més actuals. Vull, en primer lloc, descriure una radiografia de la situació del patrimoni cultural illenc des de la perspectiva jurídica.

En segon lloc, destriar també en el moment actual quin és l'estat de la qüestió des de la perspectiva administrativa o competencial. En tercer lloc, voldria formular els reptes que veig plantejats i que hem d'afrontar els qui estimam els béns culturals, amb la seva diversitat i en la complexitat d'avui.

La primera qüestió és, doncs: **com es protegeix el patrimoni cultural amb la llei?**

La protecció del patrimoni cultural, tradicionalment dit historicoartístic, ve d'enrere. Fou una llei republicana la que va fixar els elements bàsics d'aquesta protecció: un concepte de *propietat especial* que es basava en declaracions genèriques i individualitzades de protecció. La Llei de 13 de maig de 1933, sobre defensa, conservació i acreixement del patrimoni historicoartístic, n'és un exemple d'interès i no fou derogada fins a la fita legal següent: la postconstitucional i vigent Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol. Aquesta llei aprofita tots

els elements de protecció que s'havien acumulat des del 1931. Aquesta llei de 1985 topa amb diversos recursos d'inconstitucionalitat per diversos motius, principalment a causa de les legítimes aspiracions autonomistes. A banda de les interpretacions del procés, són uns anys de molta paràlisi en la matèria i de poca actuació pública, ja que hi ha poques declaracions de monuments. Fins al 1991 no hi haurà la decisiva Sentència del Tribunal Constitucional que resol la polèmica (de moment, diríem) i dóna llum verda a l'actuació de les comunitats autònomes. En un primer moment, les comunitats assumiren el paper de l'Estat mitjançant la transferència de competències i de serveis (i així passaren a les Illes Balears la Comissió de Patrimoni, alguns funcionaris i qualque competència). A les Illes Balears tindran un paper principal els consells insulars. La major part de comunitats s'han dotat d'una llei autonòmica de patrimoni (la nostra, tardana, és la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears). La principal novetat i eina de protecció de la nostra llei – avançam ja ara que poc desenvolupada – és la creació d'una nova figura de protecció útil per a tot tipus de coses: els béns catalogats. Amb aquesta novetat es permet declarar molts de béns culturals (com a catalogats), és a dir, amb un segon nivell de protecció. El règim de protecció dels béns d'interès cultural (BIC) a les Illes Balears és idèntic als d'Espanya: les eines de protecció de la Llei de 1985 varen ser transposades a la del 1998: conservació obligatòria, re-

gles de rehabilitació i restauració, limitacions a la propietat compensades amb beneficis fiscals i algunes mesures de foment o subvenció pública. Els BIC immobles poden ser: monuments, llocs històrics, jardins històrics, conjunts històrics, zones arqueològiques, llocs d'interès etnològic i zones paleontològiques. En tots els casos l'eix central és l'actuació pública de vigilància i de control de les intervencions que s'hi fan, unit això a la prevalença de la norma de patrimoni cultural sobre la norma urbanística, cosa que dona lloc a no pocs problemes d'aplicació pràctica. L'únic reglament que ha desplegat aquesta llei és el Decret 144/2000, 27 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament d'intervencions arqueològiques i paleontològiques. Aquest reglament és una fita essencial en el tractament de les zones arqueològiques balears. En canvi, no s'ha desplegat ni l'article 39 (sobre criteris d'intervenció en els béns culturals) ni els altres preceptes sobre drets i deures dels ciutadans i dels propietaris envers els béns protegits. Alguns aspectes han estat regulats mitjançant el Pla territorial de Mallorca (la protecció dels nuclis antics estava predefinida en una disposició, però sense cap desplegament concret). D'altres han vist sortir a la llum lleis diguem-ne específiques: la Llei 4/2003, de 26 de març, de museus de les Illes Balears (posteriorment reformada per ajornar el termini d'adaptació); la Llei 15/2006, de 17 d'octubre, d'arxius i patrimoni documental de les Illes Balears, i la Llei 19/2006, de 23 de novembre, del sistema bibliotecari de les Illes Balears. Per contra, en el camp urbanístic seguim aplicant el dret estatal amb les modificacions puntuals que han anat sorgint i que moltes vegades responien a temes concrets (caldría examinar les lleis dites *d'acompanyament de pressuposts* de la darrera legislatura). En la normativa urbanística cal considerar de màxima importància la normativa sobre adaptació a l'entorn paisatgístic i al medi ambient i als nuclis amb valors cultu-

rels rellevants. Es tracta de l'article 73 de la Llei del sòl de 1976 i del 98 del Reglament de planejament, encara vigents. Aquesta normativa és inaplicable moltes vegades. En un altre ordre de coses, hem de recordar el Pla d'ordenació de recursos naturals de la serra de Tramuntana (Decret 19/2007, de 16 de març), que regula molts d'aspectes que tenen relació amb el patrimoni cultural en aquest espai tan singular i tan rellevant de Mallorca. La conclusió, en vista del que hem explicat, és clara: hi ha normativa suficient per protegir el patrimoni, per bé que sigui millorable i ampliable. Manca l'actuació de les administracions amb coordinació a fi de dotar el patrimoni cultural (ja existent) de les màximes garanties de protecció i de revitalització.

El segon capítol que he d'abordar és: qui està encarregat de protegir i defensar el patrimoni a les Illes Balears?

La Llei 6/1994, de 13 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de patrimoni històric, de promoció sociocultural, d'animació sociocultural, de dipòsit legal de llibres i d'esports, ha canviat el panorama del patrimoni cultural balear. A partir de l'1 de gener de 1995 les competències de gestió, d'inspec-

ció i d'execució, inclosa la sanció, relativa a la matèria de patrimoni històric, han passat a cada consell insular. Això ha significat, des d'aqueixa data, que correspon als consells la declaració de béns culturals i l'autorització d'intervencions, dues facultats essencials en la matèria. De 1983 a 1995 aquest paper s'havia reservat a l'Administració autonòmica (normalment, la Conselleria de Cultura). Després de 1995, la Conselleria (o la direcció general corresponent) quedaven només per a la iniciativa legislativa i l'activitat reglamentària. A partir de 1995, pel que fa a aquesta matèria la intervenció dels consells insulars ha estat decisiva. I us asseguro que s'ha notat: augment significatiu de les declaracions de béns d'interès cultural i, més tard, de catalogats; augment de partides de foment per a restauració de béns culturals, i difusió d'aquestes tasques. Això es va reforçar amb la Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de consells insulars.

El nostre sistema autonòmic balear ha estat impactat per la reforma estatutària: la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer. Amb l'article 70 del nou Estatut d'autonomia, la matèria de patrimoni històric passa a ser de competència pròpia dels consells insulars. Quines novetats implica? Esquemàticament, que la competència –si és pròpia– no és

renunciable pels consells insulars i, molt important, que la potestat reglamentària correspon als consells insulars. L'Estatut preveu, certament, que el Govern de les Illes Balears tindrà capacitat normativa en el nivell dels principis generals de totes les illes, «garantint l'exercici de la potestat reglamentària per part dels consells insulars». En aquesta matèria segueix el criteri avançat en alguns dictàmens del Consell Consultiu de les Illes Balears (per exemple, el núm. 112/2006).

Per tant, amb el nou Estatut, podrem tenir uns principis generals autonòmics (sobre patrimoni cultural) d'acord amb la llei balear i tres (eventualment, quatre) reglaments insulars. La complexitat que introdueix la disposició estatutària té diversos matisos: a) com ja queda dit més amunt, no ha calgut un desplegament reglamentari per aplicar la llei i per protegir el patrimoni balear o, dit d'una altra manera, el Govern no ha fet ús de la potestat reglamentària sinó en comptades ocasions; b) els consells insulars ja estableixen –directament o indirecta– una regulació organitzativa i disposen la política de gestió del patrimoni cultural que volen dur a terme.

L'organització interna dels consells insulars depèn del seu reglament orgànic, que aprova el ple de la corporació, i dels corresponents decrets d'organització de la presidència. De moment, en el Consell de Mallorca s'atribueixen les diferents funcions en relació amb el patrimoni cultural a tres nivells d'òrgans: el Ple, el conseller exe-

cutiu d'Identitat i Patrimoni i la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme, i Patrimoni Històric de Mallorca (vegeu, per exemple, el Decret d'organització de 27 de juny de 2006; BOIB de 29 de juny). Aquesta organització, no cal dir-ho, pot revisar-se amb l'inici de la nova legislatura. Això no obstant, cal advertir la importància de la Comissió esmentada, que pot iniciar i resoldre la major part dels procediments. El procediment de declaració de BIC, en canvi, el resol el Ple de l'ens insular. D'altra part, s'ha de dir que la Comissió està assistida, a més del Servei de Patrimoni, per una Ponència Tècnica de Patrimoni Històric, òrgan col·legiat format per persones que representen diverses entitats i institucions i per diversos funcionaris. Una altra administració amb rellevància és l'ajuntament. A les Balears, la Llei 12/1998 estableix unes funcions específiques dels ajuntaments, per exemple, la participació en tota declaració de bé cultural que els afecti, la col·laboració en la defensa i la vigilància del patrimoni i la senyalització del patrimoni dins el municipi. A més a més, és sabut el paper preponderant dels ajuntaments en l'urbanisme i, pel que hem dit més amunt, la importància de la planificació urbanística (els plans especials, els catàlegs). L'obligació d'elaborar el catàleg de patrimoni de cada municipi correspon, lògicament, a cada ajuntament. Aquesta obligació s'havia establert en la Llei de 1998 per a un termini de dos anys. Amb la Llei 2/2006 s'ha ajornat una vegada més el termini esmentat, ara,

fins al 31 de desembre de 2007. Pel que fa al Govern autonòmic, la seva participació es redueix a la reglamentació de principis generals –com queda explicat–, la difusió exterior, la coordinació interautonòmica i l'aplicació correcta de l'1% cultural –mesura de foment que pot implicar (en època d'inversions) un important crèdit a favor de les obres de conservació i millora del patrimoni cultural. Per gestionar l'1% i per a altres qüestions de coordinació, es disposa de la Junta Interinsular del Patrimoni Històric.

No oblidem la possible participació de l'Administració general de l'Estat en la declaració de béns culturals que pertanyin a l'Estat o s'adscriuïn a un servei públic estatal. També té competències en l'espoliació i en l'exportació de béns culturals.

La conclusió és que la protecció i la conservació del patrimoni cultural depenen, administrativament, sobretot, dels consells insulars i dels ajuntaments, sense deixar de banda la participació possible d'altres nivells administratius.

I ara, finalment, amb aquestes bases, vull afrontar **els reptes del patrimoni cultural en l'estat actual**.

Un dels reptes que se'ns plantegen sovint és l'existència de béns patrimonials de tipus molt distint: per una banda, les coses immaterials (com una festa, una cançó, un ambient, una manera de produir cultura o identitat); per l'altra, els espais o llocs de caràcter popular com ara els llogarets de Jornets,

CIBAL 029 MD

35 anys al seu servei

Carrer dels Oms, 50

971 723 842

Palma

Carles III, 22b

971 312 472

Eivissa

M. Lluïsa Serra, 30

971 367 013

Maó

Ara no deixeu de consultar: www.viajesmartel.com

Ruberts, Cas Concos, Calonge, ses Ollerries, ses Coves, i tants d'altres indrets que trobam a Mallorca i, és segur, a altres illes. Per a ambdues situacions s'han demostrat útils els instruments normatius, encara que potser millorables. La Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional, juntament amb una modificació de la Llei 12/1998 (la Llei 8/2004, de 23 de desembre) permeten d'aplicar un règim similar al BIC immaterial. Exemples en són les caramelles d'Eivissa, la Sibil·la i la Festa de l'Estendard. La qüestió més essencial aquí és què significa conservar i les conseqüències dels canvis culturals davant la conservació del patrimoni. Com s'ha de conservar la Sibil·la pot ser que sigui fàcilment consensuable, però no ho és tant si parlem de festes vives o de balls que, per la mateixa vitalitat de l'activitat humana, podrien desnaturar-se o perdre els elements que li són propis.

Pel que fa als llogarets, s'ha notat a ARCA que aquesta és una qüestió de la màxima urgència avui i d'importància vital si es volen preservar aquests espais urbans però imbricats dins la ruralia. Es tracta de zones on poden arribar les més modernes tecnologies (Internet, TV per cable, etc.), però que conserven l'ambient i la tipologia (majoritàriament) d'abans. La desmesura del creixement que tants han posat en relleu en aquests dar-

ters anys no tan sols ho és en quantitat sinó que la desmesura també arriba a *infectar* greument zones habitualment fora dels circuits immobiliaris, espais *sans o saludables* que podríem dir. I tots ens entenem.

Aquest mateix creixement impacta en moltes àrees del patrimoni cultural: els centres antics dels nostres pobles, els *skyline* de tants de pobles, construccions rurals de tot tipus (possessions, barraques, molins, etc.). Però també hem de reconèixer que presenta oportunitats de futur per al patrimoni: restauracions (que poden ser o no modèliques), millora del patrimoni (rehabilitació de possessions, en algun cas, per a hotel, per a casal o per a edifici públic), patrocini d'excavacions arqueològiques, entre altres exemples.

A més d'usar les normes urbanístiques i de protecció del patrimoni històric que ja hem dit, pens que en els anys futurs serà fonamental la implicació ciutadana, això és: l'impuls a la participació dels afectats, de la col·lectivitat, de forma que el grup s'uneixi a associacions amb experiència i, conjuntament, assoleixin objectius clars: la protecció d'un lloc concret amb les implicacions que això té. En aquest sentit, la meua demanda és clara: les administracions han de fomentar l'associacionisme i subvenir a les necessitats de les organitzacions ciutadanes representatives, almenys en

un primer estadi de conformació.

Entre altres amenaces que tenim sobre el patrimoni, s'hi troba la falta de normes clares sobre la restauració i els criteris d'intervenció. I, a més d'això, un esforç constant de les comissions de patrimoni dels consells insulars de dotar-se de ponències cada vegada més professionalitzades, més expertes, de manera que entre les normes i la praxi es pugui crear un vertader corpus que serveixi de guia als propietaris, els promotors, els tècnics i les empreses. Massa sovint sembla al *ciudadà afectat* que el criteri administratiu (per exemple, una autorització d'obra) és una *loteria*. Aquesta àrea hauria de connectar estretament amb les institucions consultives i acadèmiques (principalment, la Universitat i les acadèmies balears) perquè es faci recerca d'alt nivell en matèria de patrimoni (d'art, d'història, d'arquitectura, de materials, i d'etnologia). És competència del Govern l'adequació de l'1% cultural a la realitat perquè pugui arribar de veres a les necessitats del patrimoni balear i la coordinació entre els tres consells insulars, coordinació que no ha d'esdevenir dirigisme –sense cap sentit– sinó sinergia, atès que hi ha problemes comuns i solucions idèntiques en més d'un cas.

***Pere Ollers Vives és jurista i president d'ARCA.**

El patrimoni a les Balears

PEDRO PABLO VAQUER CABALLERÍA

Des de la vigència de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, tenim plena competència sobre el nostre patrimoni. I també responsabilitat.

Patrimoni és el conjunt de béns i comportaments culturals que ens defineixen com a poble, la nostra manera de ser i les maneres d'entendre el món. La mentalitat que se'ns ha imposat des del franquisme, gairebé fins als nostres dies, enfoca allò «poblerí» (folklòric) com a propi, el nostre patrimoni, davant altres conceptes més urbans igualment arrelats en la nostra societat, plenament bicefàlica en el sentit de ciutat - fora vila, present a totes les illes. Els conceptes de *cultura* i *patrimoni* són inseparables, i tant cultura "ben nostra" són les ensaïmades o el ball de bot, com la investigació i la producció literària, per més que s'insisteixi en el contrari. Així, patrimoni és sempre el conjunt de béns historicoarquitectònics (palaus, castells, retaules, esglésies, art antic, etc.), etnològics (molins, sèquies,

escars, costums, receptes, balls, vestits, músiques, etc.), artístics (Miró, Gaudí, Sagrera, etc.), i moltes altres arts que podríem començar a reconèixer fàcilment, perquè les associam al rastre de maneres de vida generalitzades en altres èpoques.

I custodiam aquest patrimoni perquè desapareix i amb aquest desapareix també la nostra memòria. Però és igualment o més valuosa la resta de patrimonis que recullen maneres minoritàries de vida o maneres molt riques en producció cultural (investigació, producció cultural històrica o actual), com a exemples per l'alt valor patrimonial que assoleixen, però també com a valor de futur, de la mateixa manera que guardam informació genètica d'espècies en via d'extinció. Per tant consider que patrimoni s'ha de definir sobre tres conceptes: creació, custòdia, i arrelament pedagògic. I cal recalcar que si cultura és patrimoni, també patrimoni és cultura, no va l'un sens l'altra. I cultura és riquesa, no ho oblidem: nivell d'educació, patents i producció industrial, etc.

Estat del patrimoni històric i actual

Al final dels anys noranta ens dotarem d'una sèrie de lleis de presumpta protecció del patrimoni balear, però sempre considerades estretament i sense ganes reals de posar-s'hi. També es feren una sèrie d'infraestructures bàsiques, però buides pràcticament de contingut. Repassem els diferents camps.

Coneixement i documentació: la UIB s'ha dotat de nous edificis,

però no s'ha aconseguit encara que la universitat torni a la ciutat i als seus problemes (continuen comptant ovelles); la biblioteca és molt escassa, poc àgil digitalment, i separada encara en camarilles o facultats. Es creen noves i belles biblioteques –a La Misericòrdia, a Can Sales–, però no hi ha una fil·moteca, no hi ha una fonoteca, no hi ha un centre de documentació generalitzat. És impossible cercar amb agilitat producció cultural balear de més de 10 anys que no siguin productes industrials (llibres, per exemple). I tot aquest material no tan sols no és accessible, sinó que es va perdent, moltes vegades per sempre.

Vegem en belles arts: hi ha algunes infraestructures dignes des del caire museístic, considerat en el sentit d'exposició (Fundació Miró, Gran Hotel, Casal Solleric, etc.) però no s'entenen ni atenen les necessitats de tallers, d'activitats

museístiques, de foment cultural i de suport de la producció: el museu continua essent una caixa magatzem.

Arquitectura i urbanisme: es considera patrimoni tot el que tenguem «més de cent anys», però no l'arquitectura i l'urbanisme racionalista, tan prolífic a les nostres illes (que gairebé no sofreixen bombardejos ni depressió postbèl·lica), que es va destruint a ulls vista. No hi ha una catalogació sistemàtica de la nostra arquitectura, la d'ahir i la d'avui, i l'urbanisme ni tan sols es considera un bé patrimonial, llevat de la conservació cosmètica (i turística) dels centres històrics, a tall de postal. L'exemple de Vallde-mossa és patètic.

Música i dansa: s'ha construït el magnífic edifici del Conservatori, almanco, però allà (a la meitat) ens hem quedat: ni tenim seu per a la Simfònica, ni res més que una escola de música i dansa i el seu au-

ditori infrautilitzat. Encara no hi ha una sala pública del nivell del vell Auditorium (gràcies a l'esforç privat contumaç), i la remodelació del Teatre Principal, just el que tant li feia falta a l'edifici, no és més que un teatret si se'l mira bé. En espais escènics polivalents hem avançat en infraestructures dins i especialment fora de Palma, però una altra vegada el mateix: edificis buits de contingut productiu (la cultura de la inauguració).

No hi ha un centre de fotografia i vídeo, ni una escola pública, ni un institut d'ajuts a la producció, ni suports institucionals dignes a la cultura audiovisual. I preferesc no parlar de l'escàndol d'IB3. En camp literari seguim en els concursos i els seus premis, a la copa i oliva, amb molta discussió sobre si català o balear, o que si espanyol o castellà o un altre trilingüisme (absurd continuar embadalits mentre avança el desert).

I ni esment, per innecessari, els nous formats (sempre reconsiderant-se, mai presents): publicitat i formats digitals, *actions* (muntatges efímers), *landscape* o paisatgisme (urbà o en el camp), grafitis, *rave*, etc.

La veritat: ni tan sols els camps «rendibles» (disseny i moda del calçat, pell o bijuteria, màrqueting turístic, etc.) rep «de veritat» un suport que consolidi aquests sectors com a alternativa al turisme de sol i platja, i cervesota.

Patrimoni i Internet

Gràcies a Déu (no a les nostres institucions) que arriba la Xarxa, i en

 Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.roldan.es>
e-mail: roldanib@roldan.es

Cream espais per conviure

 Certificat de Qualitat
ISO 9001-2000 Nº 0215074

Cultura

Los arqueólogos denuncian al Govern por incumplir la norma de custodia patrimonial

Al igual que el ministerio de Cultura, piden explicaciones acerca del incendio en la nave donde se custodiaban los dos artesanos mudéjares del siglo XIV

LOURDES DURÁN, Palma. La sección de Arqueología del... El incendio de la nave de San Fuster...

Catalina Sureda, directora general de Cultura, dijo al ser preguntada por este asunto sobre si la nave...

Esquerra pide la dimisión de Catalina Sureda por "negligencia"

El alcalde de Palma, Joan Ribes, ha pedido la dimisión de Catalina Sureda...

Desde Espinera se pidió ayer la dimisión de la directora general de Cultura...

Imagen del incendio en la nave de San Fuster, donde se custodiaban bienes patrimoniales. Foto: M. Moya

factos trasladados a otro almacén que tiene la conselleria en un polígono. En el incendio también se quemaron una gualtona, tres máquinas de imprenta y una máquina de la Lonja.

El Gobierno central, a través de su dirección en Bilbao Arca, remitió una carta a la conselleria de Cultura en la que demandaba información exhaustiva y detalles de la incidencia. Sureda señaló que ayer llegó la misma información. La contestación del Ejecutivo se ha limitado a pa-

ra aclarada en un momento al que se debe sumar el de Can Gualter que adquirió el Estado por 10 millones de pesetas y depositó en el Museo de Mallorca en 2003-04 no se ha hecho esperar. Desde Madrid se contempla retirar los fondos propios que están en el Museo ante los sucesos ocurridos. Así lo expresó en Palma, la diputada socialista Rosamunda Abelló. Francisco Antón, capibarra de la sala del PSOE en los últimos comicios pasó a Psoe que competenciamos en el Parlamento

La conselleria de Interior asegura contar con los permisos para la reforma en Can Gilet

L. DURÁN, Palma. La apertura de una nueva oficina de Atención al Ciudadano del Registro por parte de la conselleria de Interior, según la conselleria de Interior, la rehabilitación demandada por el grupo Taula d'Arquitectura la pasada semana en el edificio de Can Gilet, uno de los edificios...

El Col·legi d'Arquitectes consideró que la reforma de la conselleria de Interior, por esta nueva agencia de patrimonio de 'Cultura'. A la propuesta se han sumado los arquitectos de este mismo grupo político. Antonio Alcega quiere preguntarle a la conselleria de Patrimonio del Consell si se ha començada l'actuació. Al ser no haure catalogado l'edifici, el grup Taula alerta de la urgència de fer de la fachada de este edifici, situada en la avinguda Alcañansa, i obra de Francisco Ca-

Interior situat en un baix de Can Gilet una oficina. Foto: M. Moya

minis se manifestà Josep Joan Mas, director general de Patrimoni del Consell, quan demagò les responsabilitats en Cor. De acuerdo a la información aportada por Roberto Arriaga, edil de Cultura, como por Interior, la rehabilitación cuenta con el permiso de la Conselleria del Centre Histórico. Desde la conselleria se ignora precisamente que el permiso de rehabilitación que la fachada no es materialmente posible. "El col·legi històric lleva a enganyar, però com el permís del registre la solució va ser començada, precisament se dirigiran al tipus de tractament que no permetria començar amb el treball en un edifici", indica des de la conselleria de Interior. El edifici de la Casa 3. Més tard, començada com Can Gilet, se demana per no executar una part per espai interior que té una gran capacitat d'absorció d'energia per el seu gran nombre de finestres. Però com Can Gilet, començada un moment de la sala a La Urbanització a través del grup GATEPAC.

te d'accés interactiu a la cultura. Visca eMule i altres intercanviadors lliures d'arxius, i que cada un emmagatzemi i gaudeixi del que pugui.

Grans mancances

Finalment, cal recalcar de nou les urgències en aquest camp del patrimoni balear:

- 1. Urgeix un institut de patrimoni (restauració i conservació d'obres d'art, llistes de professionals i de capacitats, finançament d'intervencions, control, supervisió, formació de professionals, etc.).
2. Fa falta, com a mínim, una filmoteca a les Balears que permeti accedir a la cultura audiovisual del segle xx i que possibiliti la recerca i la conservació de la nostra producció filmica (que n'hi ha). S'ha de considerar la formació d'un centre de documentació (sense barreres entre mitjans).

- 3. És necessari crear un catàleg digital disponible sobre el patrimoni balear. Responsabilitat avui dels consells o del Govern, aquestes institucions s'han dotat de lleis i de reglaments, però no fan res realment sobre això, llevat de grans declaracions sobre molins, castells, sèquies, escars, pedra seca, taules pintades, camins, sempre considerant-ho d'una manera folklòrica i pendent de la tirada de la premsa del moment. I tal com ens va, em tem, tal ens ve.

*Pedro Pablo Vaquer Caballería és arquitecte.

aquesta ens podem allunyar de la nostra trista situació doblement insular: ens envolta el mar i la ignorància. Per la pantalla accedim a catalogacions i a comprar per Internet; accedim a textos, imat-

ges, notícies (hemeroteques); cercam noms i produccions d'autor; veim informes o publicacions especialitzades..., és un relatiu alleujament. Arriba (des de fora) el nou concep-

Advertisement for Casa Domar Flores featuring the slogan "Encara queden botigues" and illustrations of various shops like 'PAPERS PINTATS I PINTURES', 'ARTICLES PER A ARTISTES', and 'VASES I MOTLLURES'.

Patrimoni tudat per sempre?

En Bauló i sa Gerreria

ÁNGEL GENÉ

Tot per traçar nous carrers més amples; carrers lletjos, adotzenats, anodins, sense el caràcter propi del nostre nucli medieval, sense l'encant que tenien els carrers destruïts. Davant la feta, ens proposam reflexionar sobre les qüestions: s'haurien de refer els primitius traçats d'en Bauló i sa Gerreria? Seria massa oneros per a la nostra comunitat? Han canviat prou les circumstàncies? Al capdavant el que ens proposam és si s'hauria de fer un *esventramento* de l'*esventramento*. Encara que no és exactament això, perquè les noves construccions que haurien de definir uns nous traçats de carrers encara no s'han bastit, això ho facilitaria tot. Si anàssim «allà on ens porta el cor» (amagam la nostra aparent sensibleria darrere el títol d'una novel·la), no ho dubtaríem ni per un instant, la resposta immediata a la primera pregunta seria: sí, s'haurien de refer els primitius traçats. Llavors seguiríem amb les altres dues: no, no seria massa oneros; el constructor podria construir la mateixa superfície o més amb uns carrers més agomboladors, no tan amples. Sí, han canviat moltíssim –sembla– les circumstàncies. Han canviat tant que ens han mogut a dur a col·lació una vella qüestió; ja l'havíem tractada anteriorment, però sembla que avui la perspectiva és molt diferent. Perquè, una mica indefensos, ens havíem proposat inicialment tractar del patrimoni tudat abans d'iniciar l'escrit. Però mentre el redactàvem hi ha hagut unes eleccions pel mig i uns nous pactes, així que sembla que avui les expectatives quant a la protecció del patrimoni poden créixer enormement. Sem-

bla que ara és el moment d'escriure la nostra carta als Reis, i ho farem. D'altra banda, volem aclarir que la felicíssima expressió «El patrimoni tudat» és el títol d'una interessant publicació, gairebé essencial per tractar la qüestió referida a la nostra terra: *Actes del III Congrés en defensa del nostre patrimoni cultural: El patrimoni tudat (1836-1994)*, editada per la Societat Arqueològica Lul·liana. També volem aclarir que davant la pèrdua proposam una actitud positiva, no la lamentació, el morbo o el masoquisme. «Fes-me mal, Johnny, Johnny, Johnny. Jo vull l'amor que fa... poum!» El sentit de l'humor de la lletra d'una vella cançó de Guillermina Mota se'ns apareix com un esperpent d'allò que no s'hauria de fer. Davant la pèrdua, per tant, el que proposam és recuperar el que sigui recuperable. En tot cas, no caure en els

Fa només nou mesos que s'esbucà absurdament el carrer de sa Gerreria i més de mig carrer d'en Bauló.

Això és el que queda dels dos arcs apuntats gòtics de l'antiga gerreria d'en Bauló, malmenats fins a l'extenuació; aquests valuosos elements gòtics han patit i segueixen patint enormes riscos d'esdevenir un no-res. Alguns permòdols de cap de biga encara aguanten damunt l'arc de la dreta, així els podem veure a baix de la xarxeta de plàstic que els ha de protegir de «mal que no ve» (altres permòdols germans no hi són). L'arc de l'esquerra roman amagat darrere unes posts de fusta qui sap en quines condicions.

Els arcs apuntats gòtics amb permòdols de cap de biga d'una antiga gerreria que hi havia al carrer d'en Bauló (les mènsules de pedra que aguanten una biga de fusta adossada a la part superior de l'arc). Fèrem la fotografia l'any 2003. Gairebé tot s'esbucà aquest agost passat; només les dovelles dels arcs se n'han salvat per ara.

mateixos errors i aprendre a valorar i protegir el que ens resta.

Ser o no ser purista: tapar o no tapar coronelles

Acabam d'esmentar una publicació sobre el patrimoni tudat; pretenem fer alguns comentaris al seu entorn. En primer lloc, volem expressar la nostra admiració i reconeixement per tots els participants en el congrés que l'originà: organitzadors, ponents, etc. Després el que voldríem és comentar una de les qüestions que s'hi tracten: s'han de tapar o no les restes de les coronelles? El dilema es dona quan es descobreixen arcs de coronelles entremig d'algun adob de façana. Només plantejar la qüestió ja és apas-

sionant, perquè ha de ser referida a alguna edificació d'origen gòtic que no s'ha esbucat. Quina sort, per tant, poder-se-la plantejar. Això passava durant les dècades dels setanta, dels vuitanta i dels noranta. Perquè durant la dels 2000 era més difícil. Quant de traçat gòtic de carrer, quanta de tipologia arquitectònica gòtica, quants d'arcs de mig punt gòtics (pervivència del romànic), quants d'arcs apuntats gòtics i permòdols de cap de biga destruïts o malmenats en aquesta fatídica dècada. No, el gòtic no ha estat gaire ben tractat per l'Ajuntament de Palma en els darrers anys... Podríem comptabilitzar pel cap baix 800 metres de traçat gòtic totalment o parcialment destruït, tudat estúpidament, malmenat fins molt més endins de la

terra del 2000 ençà (si el llamp arriba «fins a la terra», recordem Joan Alcover, les excavadores arriben molt més enllà...). Així que la qüestió de les coronelles, tapar o no tapar, ser o no ser, ens sembla una mica sobrerera avui. Tanmateix, no ens podem estar d'esmentar algunes coses curioses que es diuen a la publicació sobre el Congrés: deixar restes de coronelles destapades en els anys setanta podia estar bé, però en els vuitanta i noranta ja no hi estava. Hem de manifestar que tot plegat sona una mica xocant, però no li donem més importància que potser no la té. Perquè, amb tot i amb això, mentre es debatia si les coronelles s'havien de tapar o no, qualcú planificava destruir bona part de la nostra trama gòtica. I la malifeta

borja moll, 8a baixos · 07003 · palma · 971 723 819 · 649 670 163 · ecografic@telefonica.net

ecogràfic
disseny

s'aconseguí; un barri sencer del centre històric fou substituït per una nova urbanització sobre un pàrquing desgavelladament mastodòntic. Mentre les excavadores arrasaven, es deia al ciutadà que el que es feia era rehabilitar, però arrasar no és rehabilitar, és tot el contrari. Matar no és curar, destruir no és protegir, occir no és guarir. Es tracta d'un tipus de cinisme que no és nou, la parauleta «elginisme» ens el defineix: l'elginisme és una estratègia consistent a destruir el patrimoni amb l'excusa de protegir-lo. Això, aquest elginisme, tanta de destrucció a sa Ferreria, s'inicià el 2002, ja s'havia començat a tramitar davant la llei el 98. Des de molt abans qualcú ja hi devia estar pensant. El 94 s'havia fet el congrés sobre el patrimoni tudat. Amb les coronelles passà com amb el sexe dels àngels a Constantinoble: mentre se'n parlava, arribaren els turcs i mataren —d'alguna manera— els àngels, sense demanar-los, ni tan sols, quin era el seu sexe. Però és que sembla que, si les associacions de ciutadans no es mouen, no es poden evitar aquestes grans pèrdues dels traçats de carrers d'origen medieval; els historiadors de l'art o els estudiosos del patrimoni poc hi poden fer, tot s'ha de dir.

El tren del pont del tren

Certament, sembla que ens mereixíem d'alguna manera tanta de tudadissa del nostre patrimoni, perquè la nostra comunitat no ha bategat davant la destrucció de les seves trames medievals, perquè la

Perspectiva del bellíssim carrer de l'Hostal d'en Bauló des de la plaça del Pes de la Farina; férem la fotografia l'any 2004. Com una visió napolitana o de Palerm, el carrer tenia tot l'encant d'una escenografia, artificios de tan bell entremig de la seva degradació. Avui més de mig carrer ha desaparegut absurdament amb els enderrocs d'aquest agost passat. Aquesta part, més prop de sa Farina, encara es conserva; les cases de l'entrelluu no han estat tan sortades, ja no existeixen.

nostra comunitat sembla que no s'estima els seus carrers islamo-gòtics (i que ens perdonin els turcs, ara que ens revé, tot és una mescla). El que no ens mereixíem de cap manera era que ens esbucassin el pont del tren o ens malmenassin la Real. Perquè hi hagué molt de trull; la comunitat escaïnà fort. Aquí sí que es mogueren els ciutadans. Amb la feta del pont, la reacció fou intensa; sembla que a la Sala hi hagué més d'un tremo-

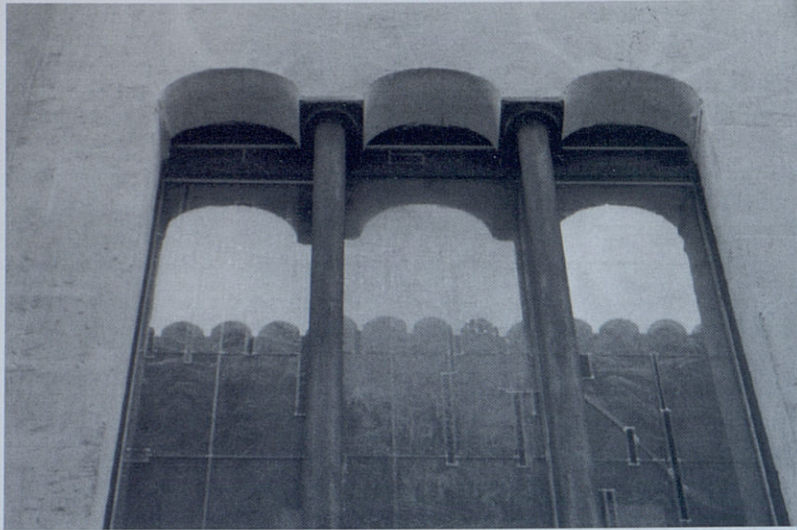
lor. Que véngui un sociòleg, un psicòleg, un antropòleg. Que véngui qualcú, un «òleg» qualsevol i ens expliqui el perquè (potser millor un «atra»). Perquè a nosaltres, que estimàvem i admiràvem moltíssim el pont del tren —una de les poques, de les més encantadores fites del nostre aparentment insignificant eixample—, ens sembla injust que no es valori el patrimoni urbanístic, els conjunts històrics, els traçats dels nostres carrers

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

Finestres coronelles d'una casa del carrer de la Pau restaurades devers 1990; els afegits s'han fet amb ferro perquè es vegi ben clarament quina és la part refeta.

islamicogòtics. Si ens deixàssim emportar, si desbarràssim sobre les seves formes, a tocar de l'absurd, diríem que aquests carrers se'ns apareixen amb un aire ben poc castellà, ben lluny de l'austeritat del dol sempitern de Felip II i els Àustries (i aquests encara, que eren una mica nostres). Les formes onejants dels traçats medievals se'ns mostren amarades de sensualitat, gairebé voluptuoses. Amb les seves dolces coronelles, tapades o no. I

és que el nostre inconscient els identifica més amb la península Itàlica que no amb el centre de la Ibèrica o l'Europa septentrional. Tot ens suggereix identificacions tribals errònies que ens han imposat des de l'escola o d'altres instàncies. Perquè la cultura mal entesa també pot tenir components alienants. No és debades que l'antropòleg Marvin Harris mantén que l'escola pot ser un instrument per al control del pensament de la pobla-

ció. Però, tornant a l'assumpte de les coronelles, tenim por que se n'hagin carregades una partida en uns enderrocs prop de Sant Miquel, al carrer d'en Gater. Tal com es carregaren el pont del tren, salvat ara d'alguna manera per l'amor que li tenia la població. Volem pensar que la sensibilització sobre el pont ha de comportar la de les trames medievals, per més degradades que estiguin, que tot és patrimoni i pot anar al mateix tren, trobam.

Recuperació d'en Bauló i el carrer de sa Gerreria

Volem esperar que el partit que dugué endavant la pitjor de les rehabilitacions fetes a Ciutat: la del Puig de Sant Pere (llevat de totes les altres, com la democràcia, és a dir: admirable la rehabilitació del Puig de Sant Pere) faci ara qualche cosa de bo per al centre històric de Ciutat. Faci qualche cosa de bo per al carrer de sa Gerreria i l'immediat carrer d'en Bauló. El que proposam és que les noves construccions que s'hi han de fer se cenyeixin al seu traçat tradicional. Altrament, hem de seguir tudant el nostre patrimoni? No en tenim a bastament de tudadissa? Al carrer d'en Bauló hi ha uns arcs apuntats gòtics amb permò-

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

⌘

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

⌘

LLIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSETTES

⌘

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)
quart_creixent@palma.infotelecom.es

Pianos Can Garcias

Des de 1951

Pere Josep Garcias
Pianer

Reparació, Restauració i Afinació

Venda i Lloguer Opció-Compra

Assesoraments - Transports

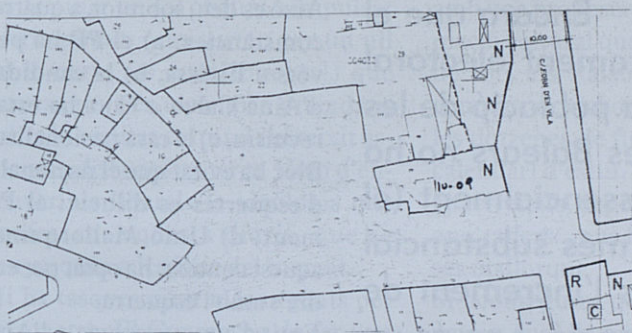
Joan Maura, Bisbe, 10
07005 · Palma de Mallorca
Tel./Fax: 971 462 016 · Móvil: 607 891 930
www.lasguias.com/pianosgarcias

dols de cap de biga vilipendiats fins a l'extenuació per l'anterior ajuntament de Ciutat. Ho demanam per aquests arcs. Per l'antiga gerreria que s'hi ubicava (artesanía sense estranys i sospitosos passejos). Pel meravellós i encisador palau de Can Serra, situat justament al bell mig del carrer de Sa Gerreria. Per l'admirat Gustavo Giovannoni, el gran defensor dels traçats de carrers tradicionals que contextualitzen els edificis monumentals. Pel no menys admirat Josep Maria Quadrado, que protestava pels canvis als traçats del centre històric en un opuscle titulat «Demoliciones y reformas» (canvis que avui ens semblen un no-res avesats a tanta brutalitat). Per Guillem Forteza, amant del caràcter de Ciutat. Per Emili Darder i l'Associació per la Cultura de Mallorca, ja que ell fou un dels signants de l'acta de constitució de l'associació que naixé amb l'objectiu, entre d'altres, de defensar el patrimoni («[...] dedicant-se sobretot a la defensa del patrimoni [...]»), acta de constitució de l'Associació). Per la modèlica i capdavantera rehabilitació del Puig de Sant Pere. Per noranta-una raons més, que cent raons hi ha per preservar les trames medievals. Demanam que el nou ajuntament s'encarregui de la recuperació d'en Bauló i sa Gerreria. Que les dificultats o un excés de purisme coronellístic no ens aigualeixin la festa. Ens estimam més aquesta còpia que tenim ara del pont del tren que el no-res. Aquesta matèria impura del pont més que el no-res metafísic d'una filosofia immaculada. Celebrem la impuresa de l'actual pont del tren.

*Àngel Francesc Gené i Ramis és llicenciat en Història de l'Art.

A

B

C

A. Traçat medieval del primer tram del carrer de sa Gerreria i del carrer d'en Bauló, fins a l'agost de 2006. Amb amplituds irregulars, lleugerament corbats. Tot just fa uns mesos, malgrat la degradació, encara ens mostraven «la seva fisonomia oriental, la noblesa del seu moment d'apogeu, cert encant poètic» (així qualificava Josep Maria Quadrado els vells carrers de Ciutat en un opuscle titulat «Demoliciones y reformas»).

B. Laborda destrucció de 15 finques dels carrers de sa Gerreria i d'en Bauló (quasi totes s'enderrocaren aquest agost passat) ha desfigurat l'indret; tot plegat suposa que el primer carrer queda totalment esbuztat d'un costat, i el segon, dels dos costats en quasi tota la llargada. Aquest és el penós panorama del lloc avui. Pel cap baix s'han fet desaparèixer sis tipologies gòtiques, una magnífica finca amb balcons bombats i una antiga gerreria amb dos arcs apuntats gòtics i permòdols de cap de biga (que encara esperam que se salvin de la desfeta).

C. Un nou carrer, tres vegades més ample, anodí, adotzenat, sense cap encant, s'ha de traçar on hi havia el primer tram del carrer de sa Gerreria. Un altre nou carrer, uniformitzat, més ample i més curt, s'ha de traçar on hi havia el d'en Bauló. Sembla que aquestes són les tristes previsions per a l'indret si qualcú no hi posa remei.

llum i gas
amb més energia que mai

gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

Quatre anys amb molts de mitjans per fomentar l'autoestima

PERE BUENO

Encara que el comportament electoral de la població de les Illes Balears no ha variat essencialment (el canvi més substancial és l'increment de l'abstenció, i no és un aspecte endèmic), el centreesquerra i el nacionalisme governaran les principals institucions de les Balears.

Això es deu, sobretot, a quatre circumstàncies: a) el PP ha perdut vots a Eivissa, b) la candidatura d'Aina Calvo a Cort ha estat un revulsiu, c) la cara nacionalista del Bloc ha evitat que el nacionalisme d'esquerres es dilueixi al Parlament, d) Unió Mallorquina, en aquest context, ha optat per entendre's amb l'esquerra.

Fruit d'aquests canvis, a l'Ajuntament de Palma, el Consell de Mallorca i el Govern de les Illes Balears compartiran el poder el centreesquerra estatalista, el centredreta nacionalista, el nacionalisme d'esquerres, l'esquerra transformadora i l'ecologisme (l'ordre dels factors determina la composició del producte). La major part d'aquests corrents (amb l'excepció del centredreta nacionalista) també governarà els consells de Menorca, Eivissa i Formentera i els ajuntaments de les capitals d'aquestes illes. (Si us ha espantat la llista de tendències, pensau les que inclou el PP: la dreta franquista, el liberalisme, el regionalisme de centredreta, l'aristocràcia classista, el pollentencosturisme...)

Des de l'inici de les negociacions, les forces polítiques implicades en aquest canvi han tingut present l'esperit del dia 5 de maig, en què trenta mil persones varen ocupar la plaça Major de Palma per expressar que el futur d'aquesta terra és dels que la defensen. I és per aquest motiu que, a més de negociar (com és lògic) els ocupants de les cadires, aquesta vegada han transcendit des del principi els acords programàtics relacionats amb la identitat. Així, la defensa de la llengua catalana i la cultura

de les Illes Balears serà un dels vectors d'actuació d'aquests nous governs. Ara la conjuntura institucional encara és més favorable que l'any 1999, perquè aleshores l'Ajuntament de Palma va romandre en mans de l'ala més dura del PP. A més, les dues forces nacionalistes (Bloc i UM) participen als governs de les tres grans institucions mallorquines i en gestionen gairebé la meitat del pressupost. Aquest, per tant, és el panorama: una societat que no ha canviat significativament el comportament electoral i unes institucions en què tot canvia, gràcies sobretot al vot de confiança que el nacionalisme diposita en els pactes amb el PSOE. Per què l'electorat, després que el PP hagi impulsat la depredació total del territori i la cultura de les Illes Balears, no ha fet un vot massiu per altres opcions? Entre altres motius, l'extensió de l'autoodi entre grans capes de la població explica aquest fet. I l'autoodi moltes vegades parteix de l'autodesconeixement. Hem passat la legislatura repetint «qui estima Mallorca no la destrueix», però ens hem oblidat de la base: «qui no coneix Mallorca no l'estima». Una part important de la població no ha pogut votar contra la destrucció de Mallorca perquè no coneixia la Mallorca que s'ha destruït. Quina imatge percep la nostra ciutadania sobre Mallorca i la seva cultura? Sobretot la que interessa als líders econòmics i polítics, els mitjans de comunicació audiovisuals i els diaris gratuïts (la vertadera eina de socialització ideològica del segle en què el paper havia de desaparèixer, ves per on!). Durant l'etapa que s'obre ara, el

Opinió

nacionalisme tindrà una capacitat fonamental d'incidir en alguns d'aquests terrenys per canviar la idea que tenen els mallorquins sobre la seva cultura i per fomentar l'autoestima. A més, actualment els defensors del català i del territori no són només un sector de la classe política governant, sinó que conformen també la major part de la societat civil mobilitzada. Per tant, de complicitats, no en mancaran, en aquest sentit almenys.

L'entrada d'aquest nou pacte de progrés a les grans institucions es pot traduir en un canvi radical de l'ús dels mitjans de comunicació públics. Aquests quatre anys s'obre l'oportunitat d'incorporar dos mitjans amb un pressupost considerable (IB3 Ràdio i IB3 Televisió) al projecte de país mediàtic que el Consell ja ha encetat amb Ona Mallorca i Televisió de Mallorca. Amb dues ràdios i dues televisions al servei del país es poden fer moltes coses per difondre la realitat i la cultura de les Balears. Si els partits que integren els nous governs dediquen a convertir IB3 en un servei per al país el mateix esforç que el PP ha dedicat a fer-ne una eina partidista, aquesta cadena pot esdevenir

un mirall com ho era la TV3 dels vuitants. Si aquest govern aconseguix que IB3, a més de ser en català, faci mirera, el prestigi social de la llengua haurà avançat.

Ens equivocariem si centràvem els esforços només en els mitjans de comunicació públics. Perquè dels doblers que les institucions dediquen als mitjans, el pressupost de les cadenes públiques només en representa una part. Aquests quatre anys no s'ha de destinar un sol cèntim a impulsar diaris *gratuïts* (ens surten per un ull de la cara, als contribuents!) que serveixin per escampar prejudicis sobre la realitat cultural i el teixit associatiu de la nostra terra. Hem d'ensenyar als liberals la ideologia que professen: aquests diaris, que se cenyesquin a les lleis del mercat.

Hi ha tasques molt més urgents per escometre. El Govern ha de fer una inversió forta per fomentar la presència de la llengua i la cultura catalanes a Internet, especialment en aquelles aplicacions relacionades amb la informació, l'entreteniment i l'oci. No s'han d'escatimar esforços per impulsar projectes relacionats amb la televisió i la ràdio per IP pensades en català. També cal donar suport als cre-

adors que, des de la perspectiva de les Illes Balears, tenen alguna cosa a dir en el món de l'art digital.

A banda de les iniciatives en el sector de la comunicació, les noves institucions han de fomentar que els mallorquins trepitgin Mallorca. L'oferta de consum cultural (gastro-nòmic, patrimonial, literari, musical) propi ha de créixer radicalment. Cal donar vida als teatres municipals que s'han creat durant la darrera dècada, amb una proposta atrevida de programació cultural que inclogui elements de tots els Països Catalans. Sense complexos. Cal omplir de contingut les dotzenes de fires que inunden el calendari d'estiu, i s'hi han d'incloure activitats, exposicions, degustacions, tallers... que facin passar gust de ser mallorquí.

Si aconseguim que els mallorquins passin gust de ser-ho, possiblement les desenes de milers de nouarribats tindran ganes d'incorporar-se a una societat dinàmica, moderna. Els nous mallorquins joves que han xalat aquest darrer any amb les activitats del modest SUS Mallorca ja passaven tant de gust de ser mallorquins com els seus companys de joc nascuts a l'illa. Idò això.

Acte d'entrega del Premi de Narrativa Infantil i Juvenil Guillem Cifre de Colònia

El dia 22 de juny es va lliurar el XXVI Premi de Narrativa Infantil i Juvenil Guillem Cifre de Colònia. L'obra guanyadora d'aquesta edició va ser *El tresor del Pirata Pelut*, de l'autor mallorquí Josep Antoni Brotons Capó, que recollí el premi de mans del president

de Colònia, Martí Torrandell.

El lliurament del premi es va fer a Muro, al claustre del Convent de Santa Anna; d'aquesta manera es continua la itinerància per les diferents ciutats on Colònia s'ha establert, en aquest cas, a Muro, des de l'11 de març de 2005.

Presidí l'acte Martí Torrandell Orell, president de Colònia, acompanyat pel batle de Muro, Jaume Perelló, i el cap del Gabinet de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, Sebastià Barceló.

L'acte fou presentat per Martí X. March, coordinador del premi, que repassà la ja llarga trajectòria d'aquesta activitat, i també hi intervingueren el portaveu del jurat, el president de Colònia i el batle de Muro.

El portaveu del jurat, Xavier Carrasco, destacà les raons per les quals el premi ha recaigut enguany en l'obra de Josep Antoni Brotons *El tresor del Pirata Pelut*, entre les quals destacà la temàtica d'aventures i la qualitat literària. El president de Colònia, Martí Torrandell Orell, ressaltà en el seu parlament la satisfacció de Colònia de realitzar aquest acte emblemàtic de l'entitat a Muro, poble al qual agrai la favorable acollida que li han dispensat. Així mateix, el batle de Muro, Jaume Perelló, agrai l'obra cultural i social que fa Colònia, i molt especialment haver realitzat aquest acte a la seva ciutat.

L'esdeveniment fou tancat per la brillant actuació del grup Música Nostra, que interpretà un repertori de cançons tradicionals i de nova creació.

Entrevista

Toni Gisbert i Sempere. Nascut a Alzira, capital de la Ribera Alta, el 1967. És llicenciat en Geografia i Història per la Universitat de València. Va ser membre del Claustre com a representant de l'alumnat i va participar en la Comissió d'Estatuts de la Universitat de València. Actualment, és coordinador d'Acció Cultural del País Valencià, entitat que forma part de la Federació Lull, juntament amb Òmnium Cultural i l'Obra Cultural Balear. Va venir a Mallorca, convidat per l'Obra Cultural Balear, per presentar el llibre *Quan el mal ve d'Espanya*, una anàlisi dels tòpics i dels prejudicis que hi ha sobre el País Valencià.

Toni Gisbert

«L'únic moviment que ha fet oposició al PP
ha estat el nacionalisme»

MACIÀ CALAFAT I TOMEU MARTÍ

Per què decidiu fer aquest llibre?

El llibre va ser una proposta de l'editorial Columna. En principi, es tractava d'aprofitar una excusa, els 300 anys d'Almansa, per plantejar un estat de la qüestió de la situació del País Valencià. El títol és l'actualització de

tisi i no se cerquin les dades reals. I de l'altra, hi ha una qüestió que es tracta en el llibre i que són els tòpics sobre el nacionalisme. En els últims anys hi ha hagut una ofensiva ideològica constant per part dels nacionalismes d'Estat, particularment de l'espanyol, amb una certa intenció d'acomplexar el nostre nacionalisme. A q u e s t a ofensiva està basada en alguns tòpics que els nacionalistes

gràfica del País Valencià, al pas d'un país d'agricultors a un país de constructors. També hi ha apartats dedicats a les falles i a la batalla lingüística. En els dos darrers capítols hi feis més proposicions: hi parlau de la necessitat d'arribar a la unitat des de l'economia a través de l'Arc Mediterrani i l'Euroregió. En tot moment el vostre objectiu és desmuntar els tòpics.

Cada capítol intenta oferir més dades que opinions per conèixer la realitat, que en principi sembla que ha d'anar per una banda i que realment va per l'altra. En el cas de l'economia, les dades demostren que, malgrat que el tòpic és el d'un País Valencià agrari, la realitat és que l'economia és fonamentalment industrial i que té una forta relació amb Catalunya. Però el que arriba als mitjans és una altra cosa. Fins i tot malgrat la construcció, el teixit econòmic més important al País Valencià continua essent la indústria. Per tant, atenent les dades econòmiques, després de Madrid, ca-

«El fusterianisme entén el nacionalisme com un moviment modernitzador»

la dita valenciana «quan el mal ve d'Almansa, a tots alcança», que va popularitzar Al Tall. D'una banda, hi ha una sèrie de tòpics de com ens veuen als valencians des de la resta dels Països Catalans, però que també funcionen al País Valencià; és a dir, la percepció que nosaltres mateixos tenim del propi país està condicionada per una realitat mediàtica i institucional que fa que de vegades no es ma-

també ens empassam. El llibre també intenta contestar. De totes maneres, no és un llibre d'assaig, té un sentit més divulgatiu i pretén donar arguments i idees. La intenció és demostrar que la realitat del País Valencià és més matisada del que sembla, i que determinats tòpics sobre el país i sobre el nacionalisme són qüestionables. El llibre està format per diferents capítols. Feis referència a la unitat geo-

Embmbat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

pital de l'Estat, i de Catalunya i el País Basc, motors industrials, ve el País Valencià.

Pel que fa a les dades sobre les falles: el tòpic diu que tot València és una falla. Jo hi demostr que les falles tenen una limitació territorial i no arriben al conjunt del País Valencià; però fins i tot en el cas de la ciutat de València, que té 800.000 habitants, només hi ha uns 100.000 fallers. A més, durant l'època de les falles hi ha tantes persones apuntades a comissions com persones que se'n van de València aprofitant les vacances. Per tant, dir que tot València és una falla és fals. També explico que el País Valencià amb el franquisme era desaparegut. Hi ha una anècdota que em va contar Eliseu Climent que em va colpir molt: de com ell als 18 anys va descobrir que la llengua que parlava es podia escriure perquè va descobrir un llibre a ca un amic escrit en valencià. Des d'aleshores el País Valencià, que hauria d'haver desaparegut i estava en situació terminal als anys 40, ha anat recuperant-se. A hores d'ara hi ha un teixit associatiu i polític molt important a favor del país, que continua essent petit, però que no ha aturat de créixer al llarg dels 15 anys, que ha resistit l'onada cap a la dreta dels darrers temps i que té expectatives de continuar creixent. En el llibre hi explico que, contra el tòpic que el País Valencià és mort i enterrat, en els darrers 20 anys ha crescut una determinada base social. Això no vol dir que tot estigui decidit a favor del país, no vull ser excessivament optimista. El que dic és que el fu-

tur és obert. I no tan sols pel que fa a la llengua i els trets identitaris, també pel que fa a la part de l'economia, que crea a través de l'Arc Mediterrani dinàmiques que relliguen gent que no relliga la llengua. Per exemple, al País Valencià s'està al dia de la política catalana, més que no de la política madrilenya. Tothom coneix el nom dels polítics catalans; en canvi, pocs coneixen el nom dels polítics castellans, de les autonomies castellanes. Si tu vas a la plaça de l'Ajuntament de València i demanes «vostè és partidari dels Països Catalans?», segurament et diran que no; però és que si tu vas a la Ram-

bla de Catalunya i demanes el mateix, és molt probable que una majoria també et digui que no. Per contra, si preguntes a València «vostè és partidari de la connexió ferroviària València-Barcelona?» o «vostè és partidari d'una millora de les relacions amb Catalunya?», segurament et diran que sí. Hi ha cada vegada més connexió i treball conjunt entre l'empresariat, no tan sols entre la petita i mitjana empresa, sinó també entre les grans empreses. Això està normalitzant molt la situació, tota la conflictivitat de fa 20 anys, procedent de la batalla de València, ha desaparegut. Hi ha una petita base social que ha cres-

Ronda de Catalunya, 56 - baixos - Tel. 971 65 16 16 - Fax: 971 65 15 27

07630 CAMPOS - Illes Balears / impadro@gmail.com

impremta
ADROVER

cut i un clima favorable a algun tipus d'entesa i, per tant, hi ha un futur molt obert que permet treballar, molt lluny del tòpic del País Valencià que està definitivament mort o espanyolitzat.

Un dels aspectes que apuntau en el llibre és l'evolució del conflicte lingüístic del secessionisme al particularisme, d'una situació en què es nega la unitat de la llengua a una altra en què es reivindica un nom diferent i unes peculiaritats dialectals pròpies.

Això és un canvi important. Durant els anys setanta, a l'inici de la transició valenciana, la dreta deia que el valencià no és català. De fet, hi va haver la primera consellera de Cultura de la preautonomia, Amparo Cabanes, que va arribar a oficialitzar l'ortografia secessionista. En aquests anys s'ha fet un treball des de l'associacionisme, s'han guanyat tretze sentències favorables a la unitat de la llengua i a la denominació de català també al País Valencià. Això ha tancat la porta jurídicament al secessionisme lingüístic i a més li ha restat base social, de tal manera que avui dia ningú no diu en veu alta que el valencià no és català. El que diu la dreta, el PP, és que al valencià se li ha de dir valencià sempre. Quan preguntes per què, responen que ho diu l'Estatut d'autonomia. Per tant, és una argumentació ja no filològica, sinó jurídica. Ara hem entrat en una altra fase: l'intent de frenar la consciència d'unitat lingüística, i el que pot comportar de consciència d'unitat nacional, per la via d'accentuar el particularisme. Això és un avanç respecte del que ja hi havia, però no significa que estigui tot resolt, sinó que ara tenim un nou repte, amb els seus problemes i els seus perills, perquè, d'una banda, es desactiva un conflicte lingüístic, però, de l'altra, se'n crea un de nou. D'aquí a una generació, si els joves creixen sentint a parlar normalment de valencià, i veuen que té una acadèmia pròpia, una gramàtica pròpia –perquè evidentment l'acadèmia té diners i

està produint: ha tret ja una gramàtica pròpia, un diccionari i està creant una literatura, diguem-ne, pròpia–, això quin efecte pot crear sobre la consciència dels parlants? En qualsevol cas, és un altre repte i, per tant, és una situació en què hem d'avançar.

Reivindica el pensament de Joan Fuster. Quina vigència creis que té al País Valencià i al conjunt dels Països Catalans?

Jo crec que molta. El problema de Joan Fuster és que és molt citat i poc llegit. Hi ha un altre tòpic que diu que això dels Països Catalans és un invent d'un senyor que es diu Joan Fuster. És una altra mentida i en el llibre l'explic. El con-

cepte de Països Catalans és una evolució del nacionalisme des de la Renaixença. Als anys 30 ja hi ha tota una sèrie de partits i associacions que en parlen, hi ha multitud d'estudis publicats que ho demostren, el que passa és que en els anys del franquisme aquesta línia es perd i Joan Fuster el que fa és connectar amb els exiliats catalans i reprèn aquesta tradició. A més, Fuster fa una sèrie de propostes de fons sobre el País Valencià. El fusterianisme és una manera concreta d'entendre el nacionalisme, que jo entenc com un sentiment que pot tenir molts de continguts: hi ha nacionalismes d'Estat, hi ha nacionalismes d'alliberament i hi ha nacionalismes imperialistes. El

necti amb les avantguardes, amb Europa, amb la gent jove. Al País Valencià es veu: l'únic moviment que ha fet propostes d'oposició modernes al PP ha estat el nacionalisme; el PSOE fa un seguidisme absolut. I això ha fet que en els darrers 20 anys hi hagi hagut la incorporació de gent jove al nacionalisme, de gent castellanoparlant, de gent amb valors progressistes o d'esquerres, que veuen que a més d'un sentiment identitari és sobretot un moviment de renovació de la societat.

Acció Cultural del País Valencià ha organitzat nombroses mobilitzacions a favor del país. Com veis l'evolució de tot aquest moviment cívic des de la primera fila?

La valoració parteix de les dades. Només cal veure què era Acció Cultural fa quinze anys, quan hi vaig començar a treballar, i què és ara. Ha viscut un creixement espectacular: en socis, en implantació territorial, en creació de nuclis locals, en creació de casals, en dotació d'infraestructura pròpia, amb tot el que ha significat la creació del Centre Octubre, però també el Centre Ovidi Montllor i la Fundació Jaume I de Gandia. Ha crescut també en presència i en capacitat d'incidència; ara som interlocutors dels sindicats i dels partits polítics. Tenim una certa capacitat per proposar temes que marquen l'agenda política.

Entre les mobilitzacions recents destaca la del passat dia 5 de maig, que va aplegar més de 70.000 persones, coincidint amb la Diada per la Llengua d'aquí. Quina valoració feis d'aquest tipus de mobilització en relació amb el dia a dia de l'entitat?

Estan profundament connectats. Les mobilitzacions són moments puntuals que reforcen la feina diària, es retroalimenten mútuament. Treure milers de persones al carrer no és possible sense el dia a dia, i el fet que surtin permet visualitzar que hi ha una base social. La

feina diària es fa a la localitat, al poble, de manera ordinària, i les persones que la fan poden tenir la sensació que no hi ha base social o que no saben quina és la situació del poble del costat. La mobilització reforça aquesta sensació de grup, de sector social emergent, i el fa visible. Això permet carregar piles per a la feina diària.

Podríem comentar els resultats electorals al País Valencià. A què atribuïu la majoria absoluta del PP després de 12 anys de govern?

Jo crec que hi ha dos aspectes que cal tenir en compte. El primer té relació amb una deriva cap a la dreta de la base social dels partits socialdemòcrates estatals. Això ho veim arreu de l'Europa occidental: la defensa d'un model d'Estat centralitzat és conservadora. El PSOE no ha estat capaç de presentar cap alternativa a aquest model. Això ha estat greu arreu de l'Estat i especialment al País Valencià, on el PSOE va pactar amb el PP la reforma de l'Estatut d'autonomia. A més, el PSOE no ha estat capaç, i el PP en canvi sí, d'oferir una alternativa a la crisi de l'agricultura i la indústria tradicionals. La sortida que proposa el PP és turisme de baixa qualitat i construcció. Algú pot dir que és fam per a demà, però d'aquí a 20 anys, i ningú no mira d'aquí a 20 anys. Al País Valencià es reparteixen molts diners amb les urbanitzacions i això és una sortida a la crisi. El resultat és un tomb a la dreta dels votants, en consonància amb el que passa arreu d'Europa.

Hi ha una segona qüestió que cal tenir en compte: la visió nacional. Segons les dades de les eleccions municipals, l'espai nacional s'ha mantingut: el Bloc Nacionalista Valencià ha aguantat els aproximadament 140.000 vots de les passades municipals, el 5,60%, que varen ser els millors resultats de la seva història. Això s'ha traduït en més regidors que mai, prop de 20 més que fa quatre anys, amb la presentació de 270 llistes municipals, cosa que vol dir entre 3.000-4.000

fusterianisme entén el nacionalisme com un moviment racionalista, d'avantguarda, profundament laic, en suma, un moviment modernitzador del País Valencià. És un revulsiu molt fort que vol connectar el País Valencià amb el segle xx, i posar-lo en relació amb la resta dels Països Catalans i amb Europa. En aquest sentit, continua tenint moltíssima vigència i té més importància que no determinades propostes. Normalment de Fuster es llegeixen alguns articles, els més polèmics, els que ell anomena pamflets, però el que romandrà és aquest pensament modernitzador. El nacionalisme als Països Catalans triomfarà en tant que sigui un moviment revulsiu i modern i con-

persones que han format part de les diferents llistes. Si a això hi afegim que ERPV ha augmentat en vots i ha passat de 7.000-8.000 vots a 12.000, presentant 47 llistes i aconseguint uns quants regidors, veim que hi ha un espai de país, petit, de 150.000 vots, de 300 i escaig regidors, però que no ha aturat de créixer durant els darrers 20 anys i que té expectatives de continuar creixent. Mentre, l'espai de l'esquerra estatalista està en crisi, i l'exemple no és només el PSOE, també EU, que en aquestes eleccions ha estat el Titànic. Els únics llocs on ha aguantat ha estat on ha pactat amb el nacionalisme, cas de ciutats com Sueca o Elx. A les ciutats, com València o Alacant, on no va voler pactar per-

què creia que el nacionalisme li treia vots, ha passat justament el contrari, ha quedat fora de les institucions.

Com està en aquests moments la situació de la recepció de TV3 al País Valencià, després dels intents de tancament?

Hem estat 20 anys lluitant perquè fos possible veure TV3 al País Valencià, de manera que actualment és una opció totalment assumida per tothom i que té un públic potencial molt important. En alguns moments ha arribat a fer la competència a Canal 9 per la seva major qualitat. El PP, que comença a acceptar que s'han de legalitzar les emissions al País Valencià,

intentarà, ja que s'hi veu obligat per la mobilització popular, que sigui al preu més alt possible: ens voldrà posar una multa; intentarà llevar el senyal dels repetidors controlats per Acció Cultural i controlar-lo ells, i demanarà un múltiplex per poder oferir més canals a amics seus. És a dir, intentarà posar un preu elevat a aquesta situació. Vull recordar, de passada, que el PSOE no és que hi hagi ajudat gaire voluntàriament, l'hem hagut de pressionar per trobar una solució. Ara es tracta d'evitar que la legalització de les emissions no sigui a un preu polític per al PP, sinó que sigui en unes condicions de normalitat.

Acció Cultural forma part de la Federació Llull, que darrerament ha reviscolat. Com creis que hauria de ser la tasca de la Federació?

De moment, la Federació està enganyant una dinàmica que abans no hi havia. Malgrat la seva existència, tothom estava tancat dins el seu propi àmbit. Des de fa pocs anys hem tornat a posar en marxa aquesta dinàmica. Crec que hauríem de fer més esforç perquè la Federació formés part de la nostra feina del dia a dia: o reforçem la unió o ens anirà malament a tots. És important que hi hagi una relació estreta entre les entitats dels Països Catalans, per moltes raons: per la seva major capacitat d'incidència social i institucional i per fer pedagogia entre les nostres pròpies bases. Estratègicament, només tenim salvació si estrenyem els lligams, des d'un punt de vista de llengua i cultura, des del punt de vista econòmic i si algun dia volem ser un país normal d'Europa. Qualsevol altra via acabarà fracassant.

EL MIRALL
amb el suport de

Consell de Mallorca

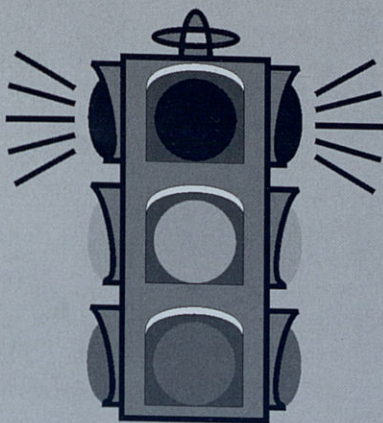
ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

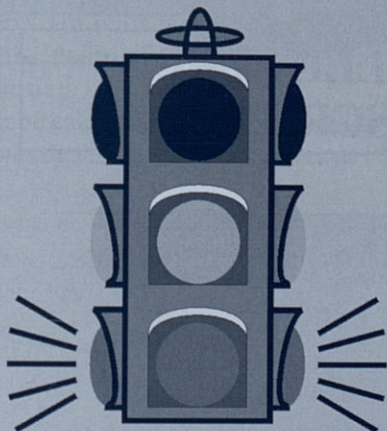
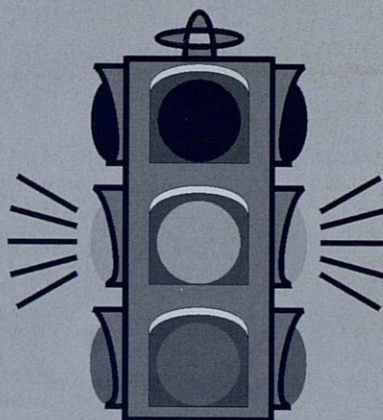

VERMELL

Al Palma Aquarium, per discriminar l'ús del català en unes instal·lacions destinades, a més a més, a escoles. És injustificable que a aquestes altures una infraestructura tan important faci un ús tan baix de la nostra llengua, limitada al web i a alguns elements tàctils, mentre que els fulls escrits i els plafons informatius es poden trobar en diferents llengües, entre les quals no hi ha la pròpia de les Balears.

GROC

A l'Institut Ramon Llull, per incloure només escriptors en català a la Fira de Frankfurt, ja que s'hauria pogut estalviar l'espectacle provincià de més de dos anys de debats sobre si s'havia de convidar els escriptors en castellà nascuts a Catalunya (el debat no preveia que hi poguessin anar els escriptors nascuts als Països Catalans que escrivissin en altres llengües). Finalment, s'ha imposat el sentit comú i les institucions tenen ara el repte d'aprofitar l'esdeveniment per donar a conèixer en l'àmbit internacional els nostres principals creadors.

VERD

A Blogger, per incloure el català com a idioma de la seva interfície. A partir d'ara, els blocs catalans podran fer servir la seva llengua al servei de blogs de Google, el més popular d'Internet. Amb aquesta decisió, el català continua fent passes cap a la plena normalitat a la xarxa.

**OFICINA DELS
DRETS
LINGÜÍSTICS**

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions a les persones que s'expressen normalment en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

El Semàfor

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

_____ DNI _____

Adreça _____ núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscribo a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura

Agència/oficina _____

DC _____ cte./Ita. núm. _____

EL MIRALL: Carrer Bartomeu Pou, 31 · 07003 · Palma · Tel. 971 72 59 37 · Fax 971 71 93 85

20 € OFERTA ESPECIAL
per als socs de l'Obra Cultural Balear

Augment de la presència del català en Internet

El percentatge de presència de la llengua catalana a les pàgines web de les Illes de Balears ha crescut un 25 per cent en els darrers quatre anys, ja que ha pujat del 33,3 per cent al 58,3 per cent. L'estudi del Baròmetre de l'ús del català en Internet posa de manifest que l'ús del català en Internet creix de manera constant, però més lenta del que seria desitjable. Amb tot, l'estudi considera satisfactòria la dada.

El Baròmetre considera positiva la situació de la llengua catalana en la xarxa. En concret, assenyala que es tracta del vint-i-sisè idioma present a Internet, amb 7.140.000 pàgines web i 1,09 per parlant. Segons l'estudi, en la bona situació del català són molt importants a Catalunya els llocs web de les administracions públiques, així com l'empenta de la societat civil organitzada, amb iniciatives com Vilaweb i Softcatalà, les associacions i les entitats culturals i les publicacions digitals. Alhora, l'informe al·ludeix al domini .cat, primer domini genèric que s'atorga a una comunitat lingüística i cultural. Per als elaboradors de l'estudi, l'aprovació d'aquest domini, el 16 de setembre de 2005, és un fet molt important que pot ajudar a millorar i consolidar la presència del català com una de les llengües «amb més projecció dins Internet».

Les Illes Balears tornaran a l'Institut Ramon Llull

L'executiu de centreesquerra segellat a les Balears i instaurat al Govern, als quatre consells insulars i a l'Ajuntament de Palma baratarà de soca-rel la política lingüística i cultural del Partit Popular en la passada legislatura. Una de les primeres que canviarà serà el retorn a l'Institut Ramon Llull (IRL). Ara, les Illes reingressaran a la institució que dirigeix Josep Bargalló.

L'Acord per a l'estabilitat política i el futur sostenible de les Illes Balears, el text signat per les forces d'esquerra i nacionalistes que resumeix l'entesa programàtica del nou pacte, parla de la «potenciació de l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB) i el reingrés a l'IRL per tal de contribuir al prestigi social de la llengua catalana i de la cultura del país arreu del món». Un punt que el futur conseller d'Educació i Cultura haurà de desenvolupar i, també, definir, ja que les dues institucions comparteixen competències, que s'hauran de repartir.

També caldrà veure si la participació de les Illes Balears a la fira de Frankfurt es farà a través de l'IEB, o ja serà a través de l'IRL.

La Festa de l'Estendard, bé d'interès cultural

El Consell de Mallorca ha declarat la Festa de l'Estendard com a bé d'interès cultural immaterial.

Això fa que quedi reconeguda oficialment la que és considerada com la festa civil més antiga d'Europa, ja que aquesta celebració es remunta al segle XIII, pocs anys després de la conquesta de l'illa per part del rei En Jaume, fet que és el motiu de la celebració, ja que s'hi commemora l'entrada de les tropes catalanoaragoneses a Ciutat de Mallorca el 31 de desembre de l'any 1229.

Al llarg dels prop de vuit-cents anys d'existència, la festa ha patit diverses modificacions, tot i que s'hi manté l'esperit inicial i el passeig de la senyera pels carrers de Palma fins a la Seu.

Ara la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric fa honor a la importància de la festa i li atorga aquest reconeixement oficial, que ha de servir per preservar-la i donar-li un aire encara més solemne.

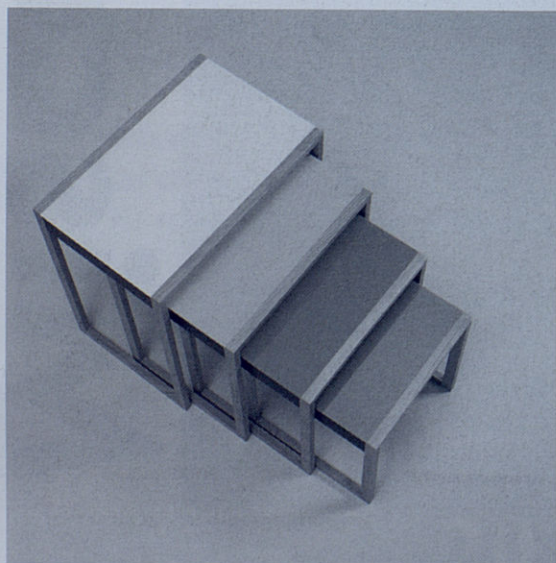
Cal recordar que els sectors nacionalistes sempre han considerat el 31 de desembre com la verdadera diada nacional de Mallorca, ja que és la fita que serveix per commemorar la incorporació de la nostra illa en l'àmbit cultural, nacional i lingüístic català.

El minimalisme com a essència del llenguatge

CRISTINA ROS

Max Ackerman

Josef Albers

Una voldria que aquestes línies servissin per convidar a la visita i al més que possible consegüent gaudi de l'exposició «Abans i després del minimalisme. Un segle de tendències abstractes en la Col·lecció DaimlerChrysler», que al llarg de tot l'estiu i fins al 8 de setembre acull el Museu d'Art Espanyol Contemporani, Fundació Joan March, del carrer de Sant Miquel de Palma. Contribuir al gaudi perquè es tracta d'una exposició excel·lent, que reuneix obres molt notables i no sempre a l'abast del gran públic; però sobretot una exposició feta des d'un gran rigor en el discurs, en el concepte que la guia, la qual cosa la converteix en una d'aquestes mostres que no tan sols demanen contemplació sinó que també activen el pensament. Ara bé, tindria poc sentit dedicar aquestes pàgines a una simple invitació a l'exposició, per més que la considerem d'allò més interessant, així que una voldria que aquestes línies servissin sobretot per contribuir, dintre del possible, a la comprensió, no de les obres en particular, però sí del discurs d'aquesta mostra, dels motius que fan que hi siguin les obres que en fan part i no unes altres, tot i la discussió i fins i tot la discrepància possible o probable en aquest sentit.

El títol de l'exposició, «Abans i després del minimalisme. Un segle de tendències abstractes en la Col·lecció DaimlerChrysler», ho deixa bastant clar, tot i que a algunes persones els pugui portar a caure en l'error. I és que el concepte clau d'aquesta mostra és que no es tracta d'un recorregut per les obres clàssiques del minimalisme,

entès com a moviment o com a corrent artístic que va aflorar especialment als Estats Units al decenni dels anys seixanta. Vull dir que no és una selecció d'obres minimalistes en el sentit historicista del terme, sinó que es tracta d'una exposició que vol fer entendre el minimalisme com a llenguatge, com una manera d'afrontar l'expressió artística: amb la seva màxima de «menys és més», amb l'eliminació de la subjectivitat i de l'emotivitat per estudiar l'obra des de l'objectivitat, amb la importància de la composició i l'estructura de l'obra, amb la seva enorme depuració formal i matèrica, amb la importància de les geometries, dels colors purs i del blanc i/o negre, de les línies rectes, i de la manca total i absoluta de decoració. I aquestes premisses, aquestes actituds davant el fet creatiu i davant el procés de realització, aquests trets distintius de l'obra no són exclusius del minimalisme, sinó que es troben abans, molt abans de l'adveniment del minimalisme com a corrent artístic, i es trobaran després, quan aquell minimalisme nord-americà dels seixanta ja havia fet la seva eclosió i havia caigut fins i tot en un cert declivi.

Tampoc no són trets que només es trobin a les obres d'una sèrie d'artistes dels EUA, els coneguts minimalistes com Dan Flavin, Carl Andre, Donald Judd, Robert Morris o Tony Smith, entre d'altres, dels quals pràcticament no trobam representació a l'exposició. De fet, les arrels d'aquest llenguatge minimalista, abstracte en essència, es troben a Europa i en concret a l'Acadèmia de Stuttgart, on

al principi del segle xx i de la mà del seu professor Adolf Hölzel s'assentaren les bases d'aquesta abstracció, i és el punt en el qual es comença l'exposició, amb obres tan significatives com les d'Itten, Max Ackermann o Willi Baumeister, entre d'altres. Tot seguit, també es troben avenços determinants cap al minimalisme en la Bauhaus i, especialment, en la figura d'un dels seus representants, Josef Albers, que per establir un diàleg o un pont entre Europa i els EUA es converteix en figura articuladora d'aquesta exposició. Amb la Bauhaus i a més amb artistes com Max Bill, Hermann Glöckner, Bolotowsky, Camille Graeser, Richard Paul Lohse, Hans Arp, Karl Benjamin o Sihvonen, entre d'altres, i a una banda i a l'altra de l'Atlàntic es consolidarien els conceptes de reducció geomètrica, les juxtaposicions cromàtiques, els camps de color i l'objectualitat.

L'exposició, que seguidament proposa un diàleg entre el minimalisme contemporani europeu i americà, incideix en els paral·lelismes i les relacions intenses que s'estableixen entre els dos continents des del final dels anys 50 fins a l'actualitat. Artistes com Kenneth Noland, Michael Heizer, Absalon, Jo Baer, Elaine Sturtevant, Szarek, Julian Opie, Jeremy Moon, Marcia Hafif o Sean Scully (de qui es pot discutir la inclusió en el minimalisme), en són considerats com a representants. Per acabar, l'exposició es deté en dos àmbits: d'una banda, en la nova geometria sorgida a mitjan anys 80, amb obres de Zobernig Sol LeWitt, Olivier Mosset, Rockenschau i Armleder, i de l'altra, en la revisió que el llenguatge minimalista ha fet de la forma, la línia i l'espai, a través de les obres de Philippe Parreno, Stankowski, Norbert Kricke, Ben Willikens, Vantongerloo i Josef Albers per tancar el cercle. Un cercle expositiu que abasta un cercle d'abstraccions, però sobretot, com dèiem, un segle que ha proporcionat una manera diferent d'afrontar l'ex-

pressió artística, des de la reducció dels elements i el buidatge de les emocions, això sí, per afavorir, tanmateix, unes altres emocions, per ventura no manifestes en l'obra, però sí proclius a manifestar-se en l'espectador.

Johannes Itten

Max Bill

Tendències

<http://blogs.ccertvi.com/elsenyorboix>

BIEL MESQUIDA

A L'ESTIU, EL MILLOR AMIC: UN LLIBRE

La calor em fa llegiguera. Dit i fet: Cercar un lloc a l'ombra, amb solitud i brisa marina, amb una butaca com cal (millor amb orelles) i un bon llibre entre les mans és un dels gusts més senzills i fastuosos de la vida. No penseu que ho faig al peu de la lletra. Les meves ombres són foravileres i allunyades del mar, la meva butaca sol ser un coixí d'escuma, emperò el plaer de llegir a la fresca i tot sol no me'l traurà mai ningú. No me'n duc un llibre, sinó tres o quatre, ben diferents, amb una plagueta i un llapis. De vegades no faig servir la plagueta, emperò el llapis troba sempre seguit frases per subratllar o marges per fer-hi comentaris. El llapis em fa sempre un bon servici. I llegesc a poc a poc o des pressa segons l'escriptura del llibre. No trobau que cada autor demana una velocitat pròpia? I quan m'arriba un petita fatiga de llegir una novel·la, agaf un llibre de poemes. I quan ja he assaborit un parell de poemes, me'n vaig cap a una biografia. I després partesc cap a un assaig. Un llenguatge em descansa de l'altre. Un llenguatge m'engresca cap a l'altre.

UNA DONOTA BEN VALENTA. Nom **Goliarda Sapienza** (1924-1966) i va néixer a Catània (Itàlia) dins una família socialista. Va ser educada a ca seva, lluny de els escoles oficials. Ella és la protagonista del seu llibre *L'art de viure* (La Campana), que, vorejant l'autobiografia, ens mostra una dona que recerca i explota totes les pos-

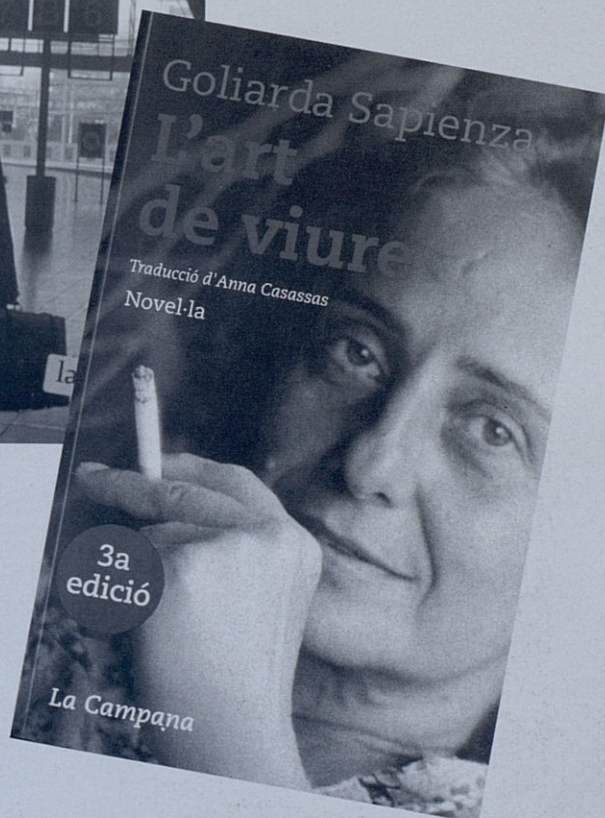
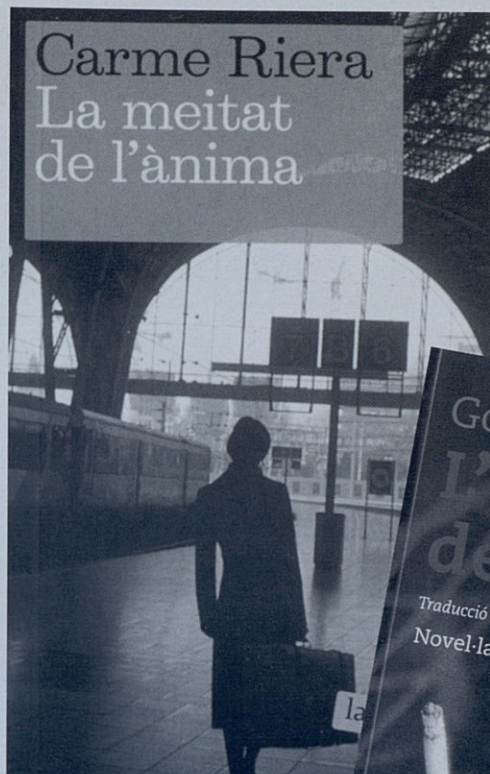
sibilitats vitals: fa de mare, fa d'amant, viu en un convent i en un palau. A través seu coneixem els grans fets històrics del segle xx. Als setze anys estudia a l'Acadèmia d'Art Dramàtic de Roma amb una beca. Després fa d'actriu i és molt preuada en papers pirandelianos. Escriu quatre novel·les i dedica els deu darrers anys de la seva vida a teixir aquest tapís d'una dona que sabia estimar i vivia dins la lluita constant. Molt belles les fotos de l'autora que hi ha en aquesta edició.

TRES AMICS DE TONI SALA.

Som un fan de Toni Sala des que vaig llegir *Pere Marin* (Edicions 62), una novel·la inquietant d'adolescents amb una escriptura seductora, nova i uns ambients extraordinaris. Des de llavors he seguit la trajectòria d'aquest autor jove i puc recomanar la *Petita crònica d'un escriptor de secundària*, *Goril·la blanc* (Edicions 62) i *Rodalies* (Edicions 62). Aquesta darrera novel·la, que val l'alegria per un català fred i dúctil, novellíssim, va guanyar el Premi Sant Joan i el Premi Nacional de Literatura. Ara acab de fruir el llibre *Comelade*, *Casasses*, *Perejaume* (Edicions 62), que vol ser un homenatge a tres artistes catalans que segons diu: «els seus seguidors fruïm directament, immediatament, perquè encara no han estat gaire popularitzats pels mitjans ni massa baquetejats pels estudiosos». Des d'un bon principi m'encanta el seu llenguatge que penetra el músic, el poeta i el pintor poeta. Ens temem que ha passat molt de temps amb ells: ha acompanyar *Comelade* a un concert a Figueres; a *Perejaume* a una

excursió pel Monegros i a Casassas en un trip empordanès. En aquest viure plegats, Sala no s'atura de contar-nos, amb un llenguatge descriptiu i amable, la intimitat d'aquests artistes amb els quals parla, menja, viatja, camina, riu i plora. L'esforç de cadascun pel seu mester, les mancances econòmiques, la situació de la cultura catalana, etc. formen l'entruyellat d'un llibre que es llegeix com una narració. Gustós.

ROBERTO CALASSO ÉS UN SOLAPER. No dic cap mentida. Calasso, a més a més d'escriptor, és l'editor de la prestigiosíssima editorial Adelphi, aquesta reconeguda internacionalment editorial italiana que va néixer el desembre de 1963. Una editorial és un projecte. A cadascun dels llibres hi ha una solapa. I l'editor, en aquest espai petit i limitat, ha de dir en paraules informatives i clares, ben a les clares, el que ha fet que publicàs aquella obra i no una altra: han de sortir els motius que han orientat l'elecció d'aquell autor. Calasso ha fet mils de solapes. Però en aquest llibre, *Cien cartas a un desconocido* (Editorial Anagrama), n'ha seleccionades cent. Ho diu ben clar: «La solapa es una forma literaria humilde y difícil, que espera todavía quien escriba su teoría y su historia. Para el editor ofrece con frecuencia la única ocasión de señalar explícitamente los motivos que lo han impulsado a escoger un libro determinado. Para el lector, es un texto que se lee con sospecha, temiendo ser víctima de una seducción fraudulenta. Sin embargo la solapa pertenece al libro, como el color y la imagen de la portada, como la tipografía con la que se ha impreso. Una cultura literaria se reconoce también por el aspecto de sus libros.» Quines solapes va triar? Les que creia més aptes per a una vida independent. I així apareixen autors tan diversos com **Samuel Butler**, **Antonin Artaud**, **Elias Canetti**, **Anna Maria Ortese**, **Jorge Luis Borges**, **Robert Walser**, **Karl Kraus**, **Vladimir Nabokov**, **Asvaghosa**,

Karen Blixen, **Milan Kundera**, **Christina Stead**, **Leonardo Sciascia**, **Asoka**, **Herman Hesse**, etc., que formen l'autèntica realitat d'aquell projecte editorial, l'orgull de reunir un conjunt de llibres imprescindibles i la gràcia de fer-nos entrar en olivetes amb uns espots publicitaris d'una orfèbreria literària i d'una seducció magnífiques, engatadores. Un llibre per llegir a estonetes i jugant amb les coneixences i les ignoràncies. Entretengudíssim.

EL GRUP 62 PUBLICA LA BUTXACA. Una notícia estupenda. Llibres petits per dur vorera de mar, al camp, a la muntanya o a qualsevol lloc. Preu assequible: entre 7,5 i 12 euros. Obres boníssimes dins un eclecticisme clar. Autors catalans: **Isabel Clara**

Simó amb *Dones*, **Emili Teixidor** amb *Pa negre*, **Ferran Torrent** amb *Gràcies per la propina*, **Josep Pla** amb *El quadern gris*. Autors internacionals: **Paul Auster** amb la *Trilogia de Nova York*, **J. D. Salinger** amb *El visitant del camp de ségol*, **Marguerite Yourcenar** amb *Memòries d'Adrià*, **Carson McCullers** amb *El cor és un caçador solitari*, **Ian McEwan** amb *Dissabte*, etc. La directora de la col·lecció és Eugènia Broggi, que ha dit: «Hem volgut fer una col·lecció de llibres de qualitat, no només en la selecció de títols, sinó també pel que fa als criteris d'edició. Diem que són llibres de butxaca per a totes les butxaques, i ho hem fet cuidant molt el producte.» Fan una bella promoció: els lectors que adquireixin vuit títols d'entre els vint rebran un iPod Shuffle de regal. Val l'alegria.

Libres

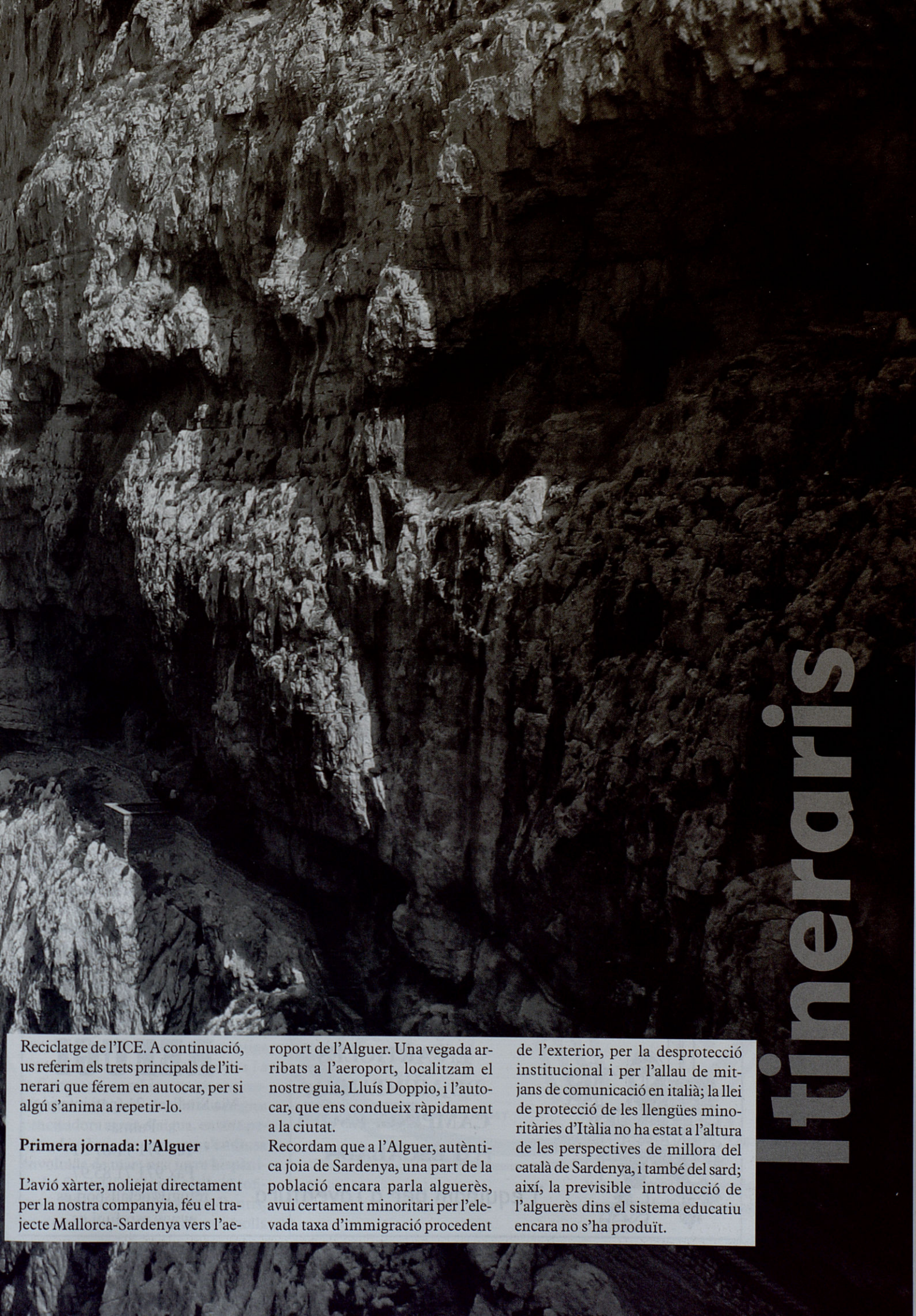
Elogi de l'Alguer. Crònica d'una escapada a l'Alguer i al nord-oest de Sardenya

GASPAR VALERO

Sardenya és la segona illa en extensió del mar Mediterrani, amb 24.000 quilòmetres quadrats, més de sis vegades la superfície de Mallorca, i té una població d'aproximadament 1.600.000 habitants, amb una densitat sensiblement inferior a la mallorquina. Com és sabut, forma part de l'Estat italià. Sardenya és una illa germana, veï-

na nostra; però, lamentablement, els interessos estatalistes no han afavorit gens que les illes Balears puguin comunicar-se directament amb aquesta terra. Però Sardenya té, a més, una contrada històrica, cultural i lingüística nostrada: el municipi de l'Alguer, poblat l'any 1353 per gent de parla catalana; el miracle lingüístic encara és una

realitat: una part dels 43.000 habitants parla el dialecte català anomenat alguerès. Terra mediterrània, paisatges verges, pobles page-sos, jaciments arqueològics de primer ordre: aquesta ha estat la destinació del viatge realitzat del 28 d'abril a l'1 de maig de 2007, convocat per Caires Culturals de Viatges Tramuntana i pels Cursos de

Itineraris

Reciclatge de l'ICE. A continuació, us referim els trets principals de l'itinerari que férem en autocar, per si algú s'anima a repetir-lo.

Primera jornada: l'Alguer

Lavió xàrter, noliejat directament per la nostra companyia, féu el trajecte Mallorca-Sardenya vers l'aer-

oport de l'Alguer. Una vegada arribats a l'aeroport, localitzam el nostre guia, Lluís Doppio, i l'autocar, que ens condueix ràpidament a la ciutat.

Recordam que a l'Alguer, autèntica joia de Sardenya, una part de la població encara parla alguerès, avui certament minoritari per l'elevada taxa d'immigració procedent

de l'exterior, per la desprotecció institucional i per l'allau de mitjans de comunicació en italià; la llei de protecció de les llengües minoritàries d'Itàlia no ha estat a l'altura de les perspectives de millora del català de Sardenya, i també del sard; així, la previsible introducció de l'alguerès dins el sistema educatiu encara no s'ha produït.

En aquesta jornada gairebé completa a l'Alguer, dedicam el matí a fer una visita cultural pel centre antic de la ciutat. El primer contacte s'esdevé a la Marina de les Barques, o port esportiu i tradicional. Des de la Porta del Mar, que forma part del recinte de murades, que es conserva complet a la part de ribera, entrem al centre antic, i

arribam immediatament a la plaça Cívica, centre neuràlgic de la ciutat, amb el palau d'Albis, gòtic. A continuació, anam a la Catedral, de la qual remarcam el portal lateral, el campanar i l'absis, gòtics del segle XVI; la façana principal és neoclàssica i l'interior és bàsicament barroc, amb planta de tres naus, cúpula octogonal i altar de

marbre; el braç de l'esquerra acull una còpia de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat. Vora el portal lateral de la Catedral trobam el Palau Maquín, amb façana del segle XVI.

En aquests moments, ens embolcallen els carrerons, a vegades tortuosos i bigarrats, de l'Alguer medieval; les plaques dels carrers en català, amb noms com Barceloneta, Mallorca, Menorca, o les Quatre Cantonades, els casals gòtics catalans i les esglésies ens recorden inevitablement un ambient nostrat. Passam per la plaça del Bisbe, amb el teatre, i recorrem la muralla de l'Hospital. Però l'horari no perdona, i hem de tocar mare al nostre hotel, situat davant una platja propera. Una vegada instal·lats, dinam a l'hotel i, després d'un breu descans, tornam al centre de la ciutat per acabar el recorregut programat. Dedicam una part molt important del capvespre a escoltar una conferència del nostre amic Carles Secchi, director de l'Obra Cultural de l'Alguer. De fet, hagué de pronunciar la conferència dues vegades, atès que els dos grups de mallorquins que omplírem l'avió érem allà presents i ocupàrem per partida doble el local de l'Obra del carrer d'Arduino. Secchi ens parlà d'història, de societat, de llengua... d'una llengua que es mantingué minoritzada, però molt monolítica, portes endins de la ciutat, fins a la immigració de l'any 1960, fins als matrimonis mixts en què triomfa l'italià, fins al *mass media*... Avui, sense drets oficialment reconeguts, només parla alguerès devers un 20% de la pobla-

des de 1976

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma
Tel. 971 71 67 31
Fax 971 71 85 97
refugi@detallsport.es
www.esrefugi.es

T'equipam per a l'aventura

ció. Curiosament, els turistes catalanoparlants que visiten la ciutat han reviscolat l'interès de molt algueressos per atendre'ls en català. Però és l'orgull de parlar l'alguerès que els manté ben drets. L'autoestima, que en dirien per les Balears.

Sadolls d'informació i il·luminats pel gairebé miraculós fenomen lingüístic, continuam la visita vespertina i entram al claustre medieval de Sant Francesc i a l'església, que mostra un bell presbiteri gòtic amb volta estrellada. Passejam per les murades de mar, que confereixen a l'Alguer una silueta característica; passam per l'església del Carme i, després de contemplar la torre de l'Esperó Reial, entram novament dins els carrerons antics i visitam l'església de Sant Miquel. Més enllà queda la torre de Terra o dels Jueus.

Badam per la muralla, a encesa de llums, mentre el sol es colga rere el cap de la Caça, a prop de l'horitzó marí. Després de sopar, la ciutat vella convida a la passejada noctàmbula.

Segona jornada: vers el sud: Bosa i Tharros

Desperta el segon dia de viatge. Partim cap al sud, en direcció a Bosa, per una carretera que discorre vora mar. Observam una costa salvatge, amb belles panoràmiques sobre la mar dominades per garrigues deshabitades, amb costers primaverals que arriben arran d'aigua. Bosa, antiga ciutat episcopal, té les cases arrapades entre el riu Temo i el turó dominat pel castell de Malaspina; són recomanables la Catedral, del final del segle XVIII, el Corso Vittorio Emmanuele i el Lungo Temo, vora el riu, amb barques típiques.

De Bosa, continuam cap a migjorn; deixam de banda la ciutat d'Oristano i ens dirigim al proper jaciment púnic i romà de Tharros; aquesta antiga ciutat fenícia, després cartaginesa i a la fi romana, combina restes arqueològiques amb una situació estratègica i encisadora arran d'aigua, en una península o braç de terra que s'endinsa envoltada de mar; una torre hispànica del final del segle XVI vigila el conjunt. Dinam a la Peschiera Pontis, vora els estanys i els corredors i molls

Relojería Española S.L.

FUNDADA EN 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
Watches & Bijoux

FREDERIQUE CONSTANT
GENEVE

LONGINES
SWISS WATCHES

W
GLYCINE
SWISS

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
FORTIS
SWISS WATCHES

VICTORINOX SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1852

Plaça de Cort, 14

Tel. 971 721 563 · 971 724 344

Fax 971 714 369

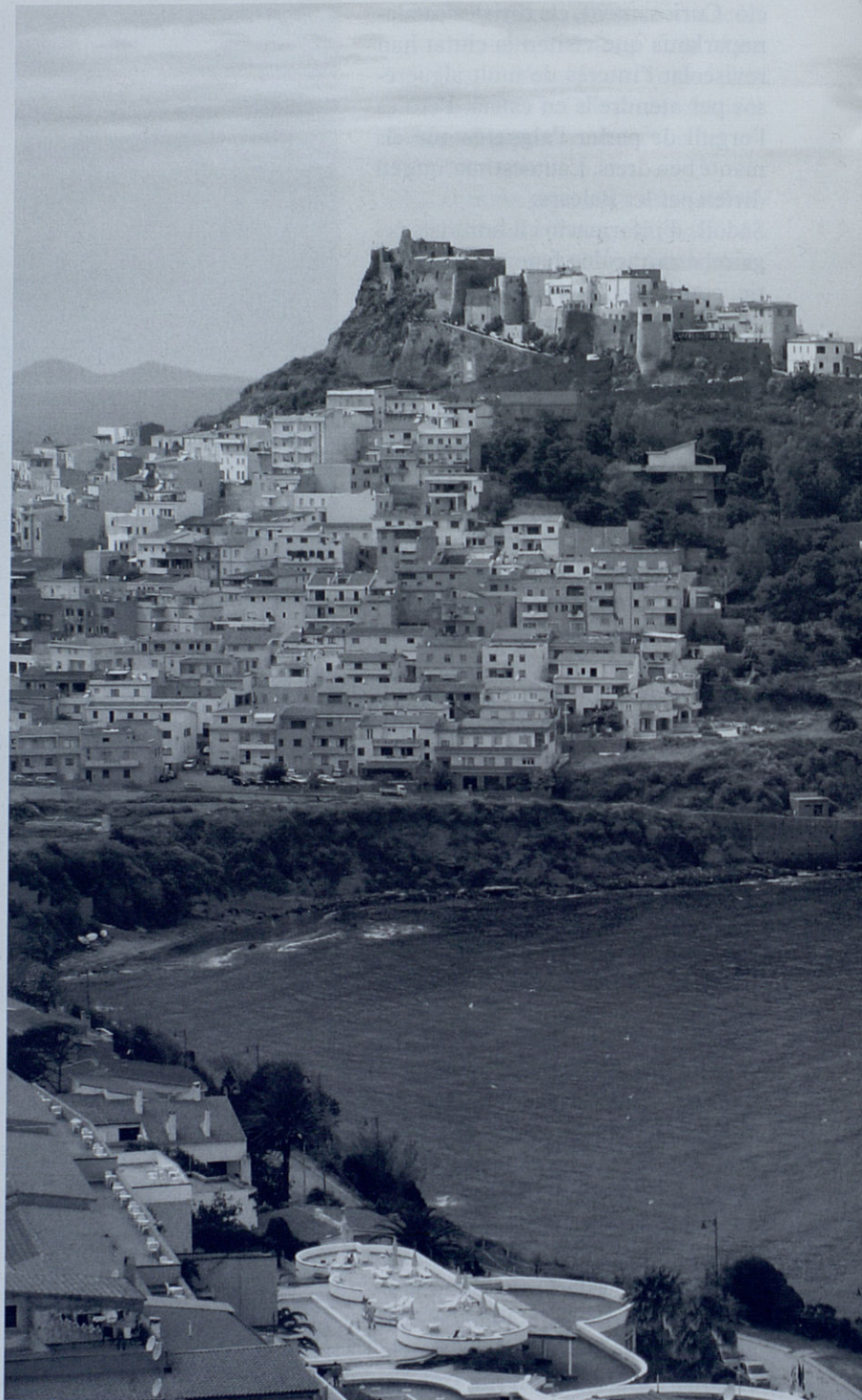
www.relojeriaespanola
respanyola@wmea.es

de fusta del món dels pescadors tradicionals.

Amb l'autocar, recuperam la direcció nord, i arribam a un centre arqueològic excepcional, el nurag de Santu Antine. És una construcció ciclòpia que deixa empetitits els nostres talaiots; és negra pels carreus de basalt que la configuren. És de tipologia trilobada, és a dir, amb tres torres angulars i una torre central, amb *tholos* o corredors de falsa cúpula que intercomuniqueu les diferents torres. Abandonam aquesta lliçó d'història en pedra i retornam cap a l'Alguer. La pluja fa acte de presència. El sopar i l'hotel ens esperen.

Tercera jornada

En la tercera jornada, tenim programat visitar el nord-est de l'illa. La primera aturada ens deixa en una de les millors mostres de l'art medieval religiós de Sardenya: l'església romànica pisana de Santa Trinità di Saccargia, situada en una zona plenament rural. Era el centre d'un monestir camaldulenc. Hi ha un atri amb arcs de mig punt, un presbiteri amb pintures al fresc, dominades pel pantocràtor, i un campanar esveltíssim. El blanc calcari i el negre basàltic defineixen un característic cromatisme. Passam a prop de Porto Torres, molt industrial, i després arribam a Castelsardo. A prop de Castelsardo, trobam la Rocca l'Elefante, una penya de traquita en forma d'elefant, amb tombes prehistòriques a la part inferior. Castelsardo és una vila molt típica, amb el castell que li dona nom encimbellat damunt el turó per on s'estén la població; a dalt, vistes amples i carrerons amb dones que treballen objectes de vímet i de càrritx. Visitam l'església catedral de Sant Antoni, gòtica i barroca, amb el retaule major, que conté la pintura gòtica de la Mare de Déu dels Àngels. Davallam del cim per una escaleta que discorre encinglada desafiant el penya-segat. Posam peus davall taula en un restaurant amb bona vista sobre el poblet. Després, aprofitam per fer compres d'artesanía local. Repre-

nem la marxa i anam cap a Sàsser (Sassari), per la qual cosa deixam de banda el nord de l'illa, amb Santa Teresa de Gallura, amb la costa de Còrsega a l'altra banda de l'estret de Bonifacio.

Passades les 17 hores, arribam a la ciutat de Sàsser, la segona població de Sardenya i capital de la província, on se situa l'Alguer. Destacam la plaça de Vittorio Emmanuel i la Catedral, dedicada a sant Nicolau, amb carregada fa-

çana barroca. De retorn a l'Alguer, passam pel poble d'Olmedo. El pas per l'hotel és una etapa obligada abans de caure en la temptació de la proposta gastronòmica que té per objectiu un dels restaurants del carrer d'Arduino.

Quarta jornada: rodalies de l'Alguer

El quart dia de viatge, el dedicam a visitar les rodalies de l'Alguer. La

primera destinació, a prop de la ciutat, és el nurag de Palmavera. Contemplam el poblat prehistòric, paral·lel als nostres talaiots; en destacam les dues torres confegides, la més antiga de les quals és de l'any 1500 aC; també és remarcable la sala de reunió del poblat, amb una reproducció, en petit, d'un nurag, i les cabanes d'habitatge. Continuem per la carretera que voreja el port del Comte i arribam al cap de la Caça, on

contemplam el mirador de la Foradada i arribam vora el far, on davallen les escales del Cabirol, 652 graons vertiginosos sobre la mar que arriben a la cova de Neptú. És una gran cavitat amb belles formacions càrstiques, a la manera *mallorquina*.

Per tornar a l'Alguer, agafam la barca que recorre la costa nord del municipi, fins a arribar al port de la ciutat. Voltam l'illa de la Foradada, amb el perfil del Dante in-

corporat, i contemplam les bel·leses de la costa del port del Comte i del cap de la Caça. Després del retorn de la barca, s'acosta l'hora de dinar; val la pena tenir en compte la magnífica cuina de peix algueresa i les immenses possibilitats de la pasta itàlica, tot això assaonat per l'horitzó marí que s'allibera del corsé murari, davant la terrassa de l'Osteria Macchiavello.

Ens confonem amb la passejada dels algueresos d'un dia de festa a l'horabaixa per la plaça Sulis, a l'ombra de la torre de l'Esperó. Però l'aeroport de l'Alguer ens retorna a la realitat del final del viatge. Amb un vol que no arriba a una hora de durada, retornam a casa, potser amb la sensació de no haver-nos-en allunyat gaire.

En un moment de nostàlgia, no cal cercar gaire en el llibre d'Àngel Cao per recrear els moments passats a l'Alguer:

La coneixeu, l'estimadíssima
[ribera
la *illa* —en la illa— falaguera
on el cel d'un atzur sense igual
[es colora?
És un país entapissat d'oliverars,
vinyes, horts i jardins en la terra
i per l'aire del corall i de les algues
[perfumat
on les ones, com un eco de
[muntanya
que contesta a un corn de pastor
repeteixen, banda a banda de la
[mar
la germanor
on cantussa la ressaca, com la veu
d'una mare al capçal d'un nou
[bressol
les cançons més antigues dels
[antics

avantpassats
on són vives les passions, la
[senyera
i el llenguatge des de Lleida i
[Tarragona
de Girona, Barcelona, de
[València
i Perpinyà.

La coneixeu? És la màgica ciutat que sublimen els pintors, que els
[músics
i els poetes en decanten els colors
i l'harmonia [...]

Tendències

cinefàgia

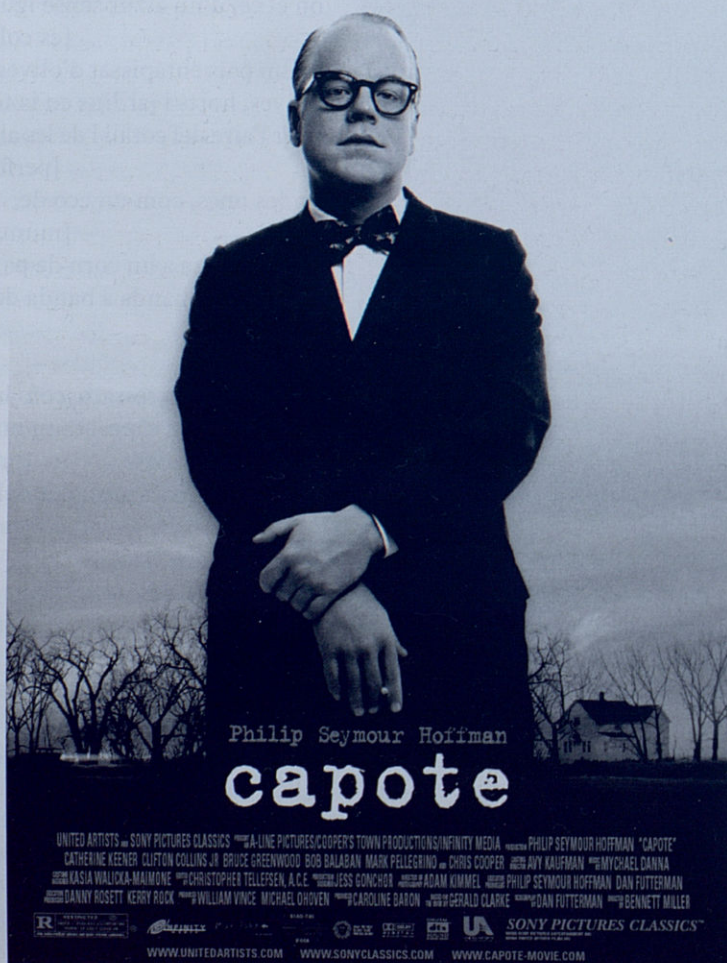
El cinema va per cicles

MATÍAS VALLÉS

Hable con ella és una pel·lícula extraordinària i un precedent pèssim. La satisfacció estètica de contemplar-la, un fenomen habitualment enfosquit pel gegantí llombrígol d'Almodóvar, se simultaniejava amb la consciència que naixia el cinema d'UCI. I, en efecte, en cada pel·lícula nord-americana amb pretensions s'inclou a partir de lla-

vors una escena entubada. El nombre d'enginyers connectats al cos humà és proporcional a les llàgrimes que es pretenen generar, i als premis que s'obtingran en diferents festivals. El cas més flagrant és *Million dollar baby*, una excel·lent pel·lícula sobre la boxa crepuscular que degenera en una paròdia simultània de l'obra almodovariana esmentada i de *Mar adentro*, al seu torn una culminació paròdica.

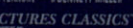
La mateixa Hillary Swank de *Million dollar baby* ha protagonitzat *Diarios de la calle*. Ens interessa perquè forma part del subgènere d'aules, sempre vigent però que ha adquirit noves empentes per la multiplicació de productes amb pupitres. Quasi sense molestar, ha desfilat per les cartelleres una pel·lícula educativa sobre l'ensenyament. Estic parlant d'*History boys*, adaptació a la pantalla d'una obra teatral d'Alan Bennett. Es fa difícil qualificar aquest escriptor, desconegut a Espanya, però ara mateix se m'acut emparentar-lo amb Fernando Fernán Gómez –i per què deu ser que em ve a la ment el nom de Benet i Jornet? Aquesta excel·lent producció obliga a acceptar una sèrie de premisses. Per exemple, que el noranta per cent dels alumnes de les escoles privades angleses estan disposats a mantenir relacions homosexuals amb els seus professors. O que el seixanta per cent del professorat presenta orientacions homosexuals. O que el setanta-cinc per cent de

Philip Seymour Hoffman

capote

UNITED ARTISTS in association with SONY PICTURES CLASSICS presents A-LINE PICTURES/COOPERS TOWN PRODUCTIONS/INFINITY MEDIA presents PHILIP SEYMOUR HOFFMAN "CAPOTE"
 CATHERINE KEENER CLIFTON COLLINS JR. BRUCE GREENWOOD BOB BALABAN MARK PELLEGRINO with CHRIS COOPER with JAY KAUFMAN with MICHAEL DAINNA
 with KASIA WALICKA-MALMONE with CHRISTOPHER TELLESEN, A.C.E. with JESS GONCHO with ADAM KIMMEL with PHILIP SEYMOUR HOFFMAN DAN FUTTERMAN
 with DANNY ROSETT with KERRY ROCK with WILLIAM VINCE with MICHAEL GROVEN with CAROLINE BARON with GERALD CLARKE with DAN FUTTERMAN with BENNETT MALLER

WWW.UNITEDARTISTS.COM WWW.SONYCLASSICS.COM WWW.CAPOTE-MOVIE.COM

càrrecs jeràrquics de les institucions educatives mantenen relacions amb els seus inferiors.

Amb les cauteles esmentades, *History boys* no té res per envejar al drama canònic recent sobre l'educació superior, *Oleanna*, de David Mamet. D'alguna forma, Bennett s'oblida de l'obsessió puritana pel sexe vertical a les aules, ja que el dóna per descomptat i disposa la labor de seducció en mans dels alumnes. Amb aquest estratagema, desactiva els sexualment correctes i deixa sense efecte una altra producció àulica, el *Diario de un escándalo*, en què Judi Dench, Cate Blanchett i Bill Nighy ofereixen interpretacions insignes en triple versió. Per si no n'hi hagués prou amb la convivència de dues

pel·lícules sobre les aules, es va incorporar a la cartellera *Half Nelson*. En aquest cas, el professor interpretat per Ryan Gosling té més problemes amb les drogues que... el doctor House. Ja no hi ha obres de creació, la cartellera es perd en reedicions.

Els acadèmics insisteixen en el fet que només hi ha set arguments genèrics. La literatura i els seus derivats en imatges sorgeixen de la repetició i la refosa de tots fins a la sacietat. En aquesta tessitura, mai no s'ha valorat en la justa mesura el drama del comentarista cinematogràfic. Se li nega la possibilitat de deixar un judici a mitges; encara no s'ha escrit la crítica en què el privilegiat comentarista assenyali que «no sé si m'ha agra-

dat» la pel·lícula en qüestió. Vulnerarem aquest mandat pel procediment castís d'arronsar les espatles, davant la proliferació de professors heroics que s'enfronten amb adolescents carregats de problemes, si no de navalles.

Els productors no ho confessaran públicament, però les pel·lícules que aquí s'analitzen copien amb vergonya *El club dels poetes morts*, de la mateixa manera que *Nou setmanes i mitja* va donar lloc a un gènere que no ha estat admès com a tal, per evitar el reconeixement de la precursora. Si tot això serveix de promoció mínima per a l'esplèndida *History boys* –a la qual perdonam fins i tot que actors de 28 anys interpretin joves de 17–, donarem per ben emprat el nos-

sin carnet
con ventajas

Julià i Maimó
concesionari oficial per a Mallorca
Pare Ramon Llull, 12
Tel. 971 58 14 16
Felanitx

16 punts de venda i servei arreu de l'illa

tre sermó sobre la quarta generació de *Rebel·lió a les aules*. La còpia adquireix trets de clonació en les dues cintes rodades al mateix temps sobre Truman Capote i, més exactament, sobre les peripècies que va viure durant l'escriptura de *A sang freda*. Encara que només un dels protagonistes de *Capote* i *Historia de un crimen* va guanyar l'Oscar, costa recordar que ambdues no han estat interpretades pel mateix actor. L'execució dels dos assassins de Kansas també sembla que té lloc en el ma-

teix estudi. Una de les pel·lícules sobre l'escriptor nord-americà ja seria massa, imaginau-vos l'efecte de veure-la per duplicat. Va passar quelcom semblant amb *Les amistats perilloses* i *Valmont*, amb la diferència que en les adaptacions de la novel·la epistolar de Choderlos de Laclos parlem de cinema.

«Aquesta ja l'he vista» va més enllà de l'acudit rústic després de l'aparició en pantalla del lleó de la Metro. Sovint s'intenta camuflar els orígens d'una producció basada irremeiable-

ment en una altra. D'aquesta manera, *Alta sociedad* és la versió urbana i sense mèrit cinematogràfic de *Gosford Park*. Per no estendre's en la pel·lícula eterna, una autèntica cinta de Moebius, sobre mares de nuvis i nuvis de la mare. En un cap de setmana recent, vaig haver de suportar dos títols rematats per la pena capital. A *Corazones*

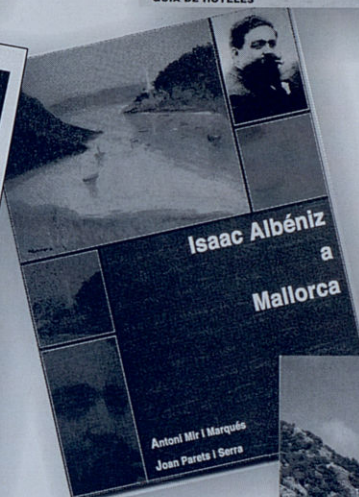
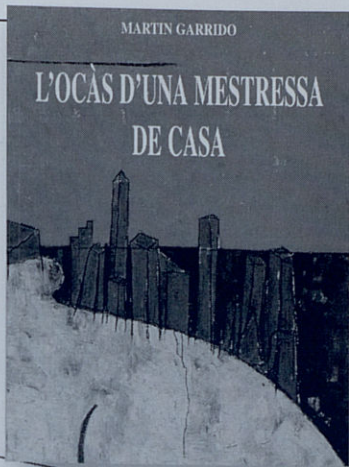
solitarios, una doble execució en la cadira elèctrica. Una de les víctimes era Salma Hayek, la interpretació de la qual no mereixia per primera vegada aquest càstig. També a *Historia de un crimen* es penjaven detalladament els dos assassins que varen cimentar la fama de Capote. Un d'ells estava interpretat per Daniel Craig. El contratemps no interromprà la seva carrera com a James Bond, fa falta una poc més que una soga per liquidar 007.

No negaré que la reiteració en la pena de mort convidava a aplicarla, en els seus vessants més indolors, als creatius que només confien en el poder catàrtic d'una descàrrega de milers de volts. El gènere és compatible amb els caçafortunes matrimonials que actuen en parella. Varen conuiu recentment en la pantalla a través de *Corazones solitarios* i de la inofensiva –el pitjor que es pot dir d'una pel·lícula– *Un engaño de lujo*, en què Audrey Tautou, d'*Amélie*, s'encabota a esmicolar la luxúria inspirada per les dones anorèctiques. I per acabar amb les sèries, tres de seguides de mags: *El ilusionista*, *SCOOP* i *Truco final*. Res de nou sota els focus.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

Folletos color
Edició de Llibres i Revistes
Impresos en general
Posters Color

XiSCO
arts
gràfiques

C/. Del Baix Riera 1 - a - Palma
Tel. / Fax: 971 47 57 54

ELS ACCIDENTS NO AVISEN

a la feina cap risc

A LA TEVA EMPRESA POSA LES
MESURES DE SEURETAT PER EVITAR-LOS

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball